

www.soulsaver.hr

PORUKE IZ ZEMLJE PRSTENOVA

Michael Stricker

PORUKE IZ ZEMLJE PRSTENOVA

Svim prijateljima
višenjaka i onima koji
čeznu za melodijom
besmrtnih zemalja

ꞑꞑꞑꞑꞑ

Čežnja za drukčijim svijetom

5

Mit za spoznaju “istine”

7

Tolkien i borba između dobra i zla

11

Sjenka prošlosti

15

Sila koja će pobijediti zlo

23

Svjetlost i tama i ništa između

27

Frodov poziv

31

Streider - nije zlato sve što sjaja

37

Tolkien, mitovi i alegorije

43

Gandalf Bijeli - povratak od mrtvih

45

Znamenita bitka na mostu u Moriji

49

Pod plaštem ludosti na Kletu goru

53

Nada na Stazama mrtvih

61

Pod krivom zastavom

65

Kralj Gondora iscjeliteljskih ruku

69

Traže se hobiti

79

Čežnja za drukčijim svijetom

*Za me zavoj svake ceste
Skriva staze, tajne, česte;
Al već sutra doć će dan,
Kad ću najzad krenut sam
Kroz prolaze koji slijede
mjesečeve zrake blijede
Il začaran sunčev san.*

Frodo, Knjiga VI, 9. poglavlje, str. 331

Čežnja za drukčijim svijetom - ona se krije duboko u svima nama. Svi mi želimo više. Zato su bajke i mitovi oduvijek fascinirali nas ljude i zato droge ili tajna znanja kultova, religija i magije imaju privlačnu moć. Čežnemo za drukčijim svijetom, svijetom koji je dublji od onoga što vidimo i doživljavamo. Čini nam se da bi naš život trebao predstavljati više, imati neki dublji smisao od banalne svagdašnjice.

Čežnja za drukčijim svijetom, tako je naslovljen napis u časopisu STERN uz premijeru dotad najvećeg projekta u filmskoj povijesti: filma snimljenog po uspješnici *Gospodar prstenova*. Jer *Gospodar prstenova* dolazi nam kao odgovor na tu čežnju, vodi nas u jedan svijet koji je poput našega, ali dublji, bogatiji, ljepši, mračniji, dramatičniji, pustolovniji i smisleniji.

Čežnja za takvim svijetom nije u nama bez razloga. Jer taj svijet zaista postoji i mi smo zapravo rođeni da ga otkrijemo i u njemu doživimo pustolovine. Tolkien, autor *Gospodara prstenova*, poznavao je i volio taj svijet. Svojim romanom želio je iznova oživjeti čežnju za njim, koja kod mnogih leži u prašnjavim zakutcima duše.

Nudi nam se nevjerojatna mogućnost. Možemo poći na put u davno zaboravljena vremena ne samo da bismo zaboravili danas. Mit Međuzemlja bit će nam kompas za pronalaženje vrata tajnoga kraljevstva, vrata koja vode do puta kojim se isplati poći! Spremni?

Ali čekajte, prije no što se vinemo u zrak i otisnemo prema Međuzemlju, moramo naučiti još nekoliko činjenica o tvorcu Međuzemlja - malo teorije, doduše, ali potrebne da bismo utoliko više uživali u putovanju.

ԿՅՄԳ Յ՞
ԽԿԳԿԿԿԿ ԷՆԿԳՐԿԿ

Mit za spoznaju “istine”

“Vjerujem da se legende i mitovi velikim dijelom sastoje od ‘istine’.”

Tolkien, Letters, str. 147

Snimanje filma po kulturnom romanu bio je smion projekt Sjer fantastični je svijet J.R.R. Tolkiena tako kompleksan da ga je zapravo nemoguće prenijeti na filmsko platno. A da ni ne spominjemo kako se roman od 1300 stranica ne može skratiti na komercijalnih dva sata bez sakaćenja što će ga, na ljetnju poklonika, pretvoriti u površan kičasti film. Peteru Jacksonu trebalo je oko devet sati igranog filma da bi donekle odao priznanje Tolkienovu remek-djelu. Poklonici, kao i stručnjaci, slažu se kako je to učinio majstorski. *Prstenova družina*, prvi dio epske pustolovine, doživio je uspjeh širom svijeta: film se lansirao među najuspješnije filmove svih vremena i, za razliku od nekih drugih punitelja blagajni, nagrađen je brojnim Oskarima.

Međuzemlje, dakle, oduševljava i na filmskom platnu, no Tolkienova knjiga po uspješnosti ostaje još uvijek klasa za sebe. S preko pedeset milijuna prodanih primjeraka ona je, izuzevši Bibliju, najprodavanija knjiga 20. stoljeća. Draguljarnice, pivnice, kafići, pa čak i jedna zrakoplovna tvrtka, uzele su imena junaka Međuzemlja davno prije njihova pojavljivanja na filmskom platnu. Tolkienov ep već generacijama osvaja najrazličitije ljude. Djelo oksfordskog profesora jednako oduševljava ozbiljne suvremenike kao i otkvačene hipije, pozere i teško-metalce. Većina pisaca fantastike ugledala se na Tolkiena, no nikome poslije njega nije uspjelo privući tako široku masu. Što je tajna *Gospodara prstenova*? Što ga čini tako privlačnim? Što mu daje odlučujuću razliku?

Snimanjem filma Tolkienovo je djelo ponovno u središtu zanimanja. Analitičari pokušavaju odgonetnuti duhovnu pozadinu priče. Ne trebamo baš naširoko tražiti da bismo primijetili kako je *Gospodar prstenova* sve drugo samo ne fantastična besmislica. Nalazimo bezbrojne refleksije na Tolkienov stvarni svijet u kojem je živio: tako, naprimjer, ratovi igraju veliku ulogu u *Gospodaru prstenova* - pisac je u svome životu doživio traume dvaju svjetskih ratova. Jednom kao mlad vojnik, kada se, tek oženjen, morao rastati od svoje Edith te je u bitci kod Verduna izgubio sve svoje prijatelje, i jednom kao zabrinut otac koji je imao sinove na frontu.

Jezici, narodi, mitovi i stare pripovijesti također igraju veliku ulogu u *Gospodaru prstenova* - Tolkien je bio jezikoslovac i imao opsežno znanje staronordijske i keltske mitologije.

U Međuzemlju su se gradili strojevi koji proizvode pepeo i razaranje i uništavaju ljepotu i idilu prirode - refleksija na Tolkienove stvarne doživljaje u doba industrijalizacije, kada dimnjaci odjednom razaraju slikovite krajolike njegove voljene domovine.

Popis primjera mogao bi se nastaviti. Sve je jasnije da Tolkienov fantastični svijet u mnogo vidova odražava naš stvarni svijet. Zbog toga su ga uvijek nanovo ispitivali o takvoj povezanosti. No majstor je ostajao cool. Maštovitim tumačima neumorno je zatvarao vrata. U predgovoru njegova remek-djela jasno piše: "Što se tiče nekog dubljeg značenja ili "poruke", pisac nije imao ništa slično na umu. Ovo djelo nije ni alegorijsko ni aktualno."

Je li, dakle, *Gospodar prstenova* samo čista fantazija, napisana samo da bi očarala, zabavila, bez poruke, bez smisla i svrhe?

Ne, naravno! Umjetnika treba pomno slušati želimo li saznati što je zapravo mislio. Navedenim citatom Tolkien je otprilike želio reći da njegov roman nije alegorija u stilu: *Prstenova družina* predstavlja Savezničke snage, *Sauron* Adolfa Hitlera, a *Saruman* Mussolinija; već je kreirao priču koja je sasvim neovisna o stvarnoj povijesti.

"Moguća su bila i neka druga *tumačenja*," pojašnjava zatim svojim njegovanim profesorskim stilom, "u skladu s ukusom ili mišljenjem onih koji vole alegorije ili aktualne aluzije."¹

Razumjet ćemo bolje ako si prizovemo u svijest kako Tolkien *Gospodarom prstenova* zapravo nije želio stvoriti alegoriju, već *mit*. A za mitove nije vjerovao da postoje tek tako za zabavu, dapače, rekao je: "Vjerujem da se legende i mitovi velikim dijelom sastoje od *"istine"* i da se danas neki njihovi vidovi zaista mogu shvatiti samo na taj način."

Legende i mitovi za Tolkiena su, dakle, instrumental prenošenja odnosno dubljeg poimanja *istine*. Stoga je očito da je svojim mitom o Međuzemlju isto tako želio *istinu* izložiti dubljem poimanju.

Gospodar prstenova govori o *istini* i zato dira u jednu duboku žicu ljudske duše. Duboko u nesvjesnom dotiče teme koje su nama ljudima egzistencijalno važne. U mitu o Međuzemlju suočeni smo s najstvarnijim realnostima života.

Istina, o tome se radi. Ona oduzima dah i dramatična je kao i pustolovine Froda, Gandalfa i Stridera. Ona, po Tolkienu, daleko nadmašuje previranja ranog 20. stoljeća. Ako neki događaji iz II. svjetskog rata odražavaju zbivanja iz Rata za Prsten krajem Trećeg doba u Međuzemlju (ili obrnuto), to je samo prirodno. Povijest se ponavlja jer istina ostaje ista. Vremena se doduše mijenjaju, ali sile zla i dobra ostaju iste, čak i danas, u 21. stoljeću po našem računanju vremena.

ᑭᑦ ᑭᑦ ᑭᑦ ᑭᑦ ᑭᑦ

ᑭᑦ ᑭᑦ

¹ Predgovor, str. 9

Tolkien i borba između dobra i zla

“U svijetu ima mnogo sila, dobrih i zlih.”
Gandalf Frodu,

Knjiga II, 1. poglavlje, str. 262

Tolkiena je ljutilo kada bi se značenje borbe između dobra i zla u njegovu epu svodilo na rat između Saveznika i Sila osovine. “U tom sukobu obje bi strane mrzile i prezirale hobite, pa oni ne bi čak ni kao robovi ostali dugo na životu,”² komentirao je to usko tumačenje svoga djela.

Tko zaboravlja da je Tolkien bio vjernik kršćanin, neminovno će neke stvari u *Gospodaru prstenova* krivo tumačiti. Mora nam biti jasno da je za Tolkiena vjernika sasvim stvarno postojao jedan drugi svijet, svijet duhovne realnosti. Rat koji vjekovima tutnji Međuzemljem nije ništa drugo do refleksija na borbu između duhovnih sila koja se odigrava u našem stvarnom svijetu!

Mit “se u bitnom dijelu sastoji od istine”. Za Tolkiena je *istina*, kako je više puta svjedočio, bila kršćanska vjera. U nju je bio toliko uvjeren da se njegovu utjecaju pripisuje i to što je njegov prijatelj, poznati engleski filozof C. S. Lewis, od ateista postao osvjedočenim kršćaninom.

C. S. Lewis važi za najuspješnijega kršćanskog pisca 20. stoljeća. Bio je, kao i Tolkien, član kluba pisaca The Inklings. Uz brojne filozofske rasprave pisao je, kao i Tolkien, fantastične romane. Lewisovi romani uvijek su alegorije, odraz kršćanske vjere. Njegovo je možda najpopularnije djelo, više puta preneseno na film,

² Predgovor, str. 9

“Ljetopisi iz Narnije”, u kojemu je lav Aslan istovremeno stvoritelj i spasitelj svijeta.

Dok se Lewisove fantastične pripovijesti odigravaju uvijek u našem vremenu, ali u nekom drugom, *fiktivnom* svijetu, Tolkienova se priča odvija u našem svijetu, no u nekom drugom, *fiktivnom vremenu*. Slučaj? Kod Lewisa je očito da su njegove pripovijesti alegorije na biblijsku vjeru. Njegov je prijatelj Tolkien, prezirući alegorije, pisao drukčije. No to da je i on želio utkati vjeru u svoje djelo priznao je u svojim *Pismima*: “Sukladno mojoj namjeri, *Gospodar prstenova* ... trebao bi se slagati s kršćanskim mislima i uvjerenjima ...”³

Gospodar prstenova odiše kršćanskim uvjerenjima i želi otvoriti vrata staroj istini da bi se ona nanovo i dublje shvatila. Ta činjenica, nažalost, nije poznata mnogim Tolkienovim poklonicima. Mnogi koje oduševljava nesebična *Družina*, kojima je toplo oko srca u fantastičnom svijetu Rata za Prsten, ne poznaju duhovni svemir iz kojega je pisac crpio materijal za *Međuzemlje*.

Kršćanstvo - samo mi je to nedostajalo, nešto tako dosadno i suboparno! - možda sada mislimo. Pa ipak, može li duhovna pozadina jednoga stvarno napetog epa biti dosadna? Upravo je kršćanski utjecaj to što izdiže *Gospodara prstenova* iznad svih drugih fantastičnih romana, daje mu kvalitetu i genijalnost tako da se obraća daleko većem broju ljudi od tek nekoliko zabrazdjenih sanjara. Bez Tolkienove vjere, ep o Međuzemlju ne bi zadirao tako duboko i time desetljećima očaravao milijune.

Ako biblijsku vjeru povežemo s dosadom, možda je stvar u tome da smo o njoj dosad imali sasvim krive predodžbe. U našim krajevima vladaju mnoge predrasude o biblijskoj vjeri, baš kao i predrasude o pustolovinama u Shireu. Prostodušni stanovnici Shirea smatrali su *Bilba* šašavom ništarijom, dok je on živio na razini o kojoj nisu mogli ni sanjati!

³ Letters, S. 269

Upravo je tako i sa svijetom vjere. Predrasude su toliko duboko ukorijenjene u mišljenju prosječna građanina da nije čak ni spreman poslušati one koji su već bili “vani”. Tako zapravo ne zna baš ništa o tom svijetu, ali je, unatoč tomu, protiv. Pustolov u vjeri često doživljava jednako iskustvo kao i *Bilbo* na svoj jedanaestoprvi rodendan, kada je uskogrudnim *Bagginsima*, *Proudfootima*, *Bolgerima*, *Goodbodyima* i *Hornblowerima* želio pričati o dubljim realnostima svijeta - slušatelji su se dosađivali i mislili: zašto već ne prestane govoriti?

Većina suvremenika ne može i ne želi vjerovati da postoji više od onoga što su (dosad) vidjeli vlastitim očima. Ipak, onaj drugi svijet, svijet za kojim čeznemo, postoji i na dohvat je ruke.

U današnje je doba velika većina izgubila pristup tom svijetu; njegove su boje za nas izbledile i posivile, njegova imena i mjesta čine nam se puna prašine i paučine. Čine se, jer koliko god zemlje poput Lorienta, Rohana i Gondora zvučale nezanimljivo stanovnicima Shirea, one to ipak nisu!

Spremite se! Započnimo naše putovanje drvenim Međuzemljem da bismo u njemu, kao kroz ogledalo, ponovno otkrili tajnoviti svijet koji nam je istovremeno blizu i daleko i pronašli tajna vrata. To putovanje može biti opasno jer ako smo, poput *Bilba*, više na *Tookove* nego na *Bagginse*, onda ćemo se uputiti na to putovanje da bismo doživjeli velike pustolovine.

ᑭᑭᑭᑭ ᑭᑭᑭᑭ ᑭᑭᑭᑭ
ᑭᑭᑭᑭ ᑭᑭᑭᑭ

Sjenka prošlosti

“To je poglavlje iz drevne povijesti kojeg bi se valjalo prisjetiti ...”

Gandalf Frodu, Knjiga I, 2. poglavlje, str. 68

Zapravo ništa ne bi govorilo protiv toga da se u malom Zraju svoga blagostanja radujemo i živimo za male, banalne životne stvari kao što su jelo, piće, nogomet, karijera, seks, ples, glazba i slično, da nema sjenke prošlosti. Ako i samo nekolicina zna za nju, ona je vrlo stvarna i razorit će naš mali, čili svijet, nekome prije, nekome kasnije. Moramo poznavati sjenku prošlosti, uzimati je ozbiljno - a onda djelovati! Tada ima nade, tada postoji mogućnost bijega od propasti.

“Ah, tko se još zanima za stare priče!” viču veliki igrači i danas kao nekad *Timm Sandigmann u Zelenom zmaju*. “Nešto tako dosadno, pa to su ipak sve samo priče za malu djecu!”

U *Gospodaru prstenova* stare priče nisu dosadne. One su temelj svega što se događa. Froda u stare priče mora uputiti mudri Gandalf da bi mogao ispravno razumjeti vlastiti život! To je istina - ni mi ne možemo dobro razumjeti vlastiti život ako ne znamo što je bilo na početku.

Prsten, Mordor, Sauron, vilenjaci, sve ima svoju povijest. Ništa što postoji nije samo slučajno tako kako jest, sve ima svoje korijenje u prošlosti. U svojoj knjizi *Silmarillion* Tolkien piše o toj prošlosti. U njoj saznajemo kako je na početku veliki, jedini bog Eru, zvan Ilúvatar, stvorio Zemlju. On je bio taj koji ju je osmislio i svojom rječju “ea” - “neka bude” oživotvorio.

Poetski lijepo Tolkien opisuje čudo stvaranja: *Ilúvatar* je najprije stvorio *Ainure*, svece, i naučio ih *moćan napjev*. Taj je napjev bio tako divan da su se Ainuri, čuvši

ga, sa strahopoštovanjem poklonili pred Ilúvatarom. No najljepšem i najmoćnijem *Ainuru*, *Melkoru*, u srcu se uzdigla sjenka. Melkor je i sam želio nešto stvoriti, i sam nešto zvati svojim i vladati njime. Stoga je, unatoč uputama Ilúvatara, pjevao vlastiti napjev i neki su mu se drugi Ainuri pridružili. Pred Božjim prijestoljem sukobile su se najednom dvije pjesme. Kako je Melkorova pobuna jačala, *Ilúvatar* se umiješao. Utišao je sve Ainure i ukorio Melkora: “*A ti ćeš, o Melkore, spoznati da se nijedan napjev otpjevati ne može a da nema svoj izvor najdublji u meni i nitko protiv moje volje ne može glazbu izmijeniti. A onaj koji pokuša, postaje oruđe u mojim rukama kojim ću veća čudesa stvoriti nego što ih ovaj može zamisliti.*”⁴

Na kraju *Ilúvatar* pokazuje Ainurima da je njihovo pjevanje bilo stvaralačko djelo. Ne znajući, svojim su andeoskim glasovima stvorili svijet, koji će postati dom *Ilúvatarovoj djeci*, ljudima i vilenjacima. Imali su viziju Zemlje, a kada je *Ilúvatar* rekao: “Neka bude!”, ona je postala stvarnost.

Melkorovo odmetništvo od Boga neopozivo je, međutim, unijelo zlo u stvorenje, ono je *nastavilo djelovati na mnogo načina*. Sjenka, koja se u pradavna vremena uzdigla u srcu najvišeg anđela, dovela je destruktivne sile kako u prirodu tako i u srca vilenjaka i ljudi. I tako je ta sjenka na koncu odredila i život malog gospodina Froda Bagginsa.

Hobit je odjednom morao iskusiti kako sile, koje su za njega dugo bile predmet fantastičnih pripovijesti, sasvim stvarno djeluju u njegovu životu. I ne samo to, činilo se kao da je sve što se u Međuzemlju događalo povezano s događajima iz davnine. Zli *Sauron*, protiv kojega se valjalo boriti, bio je sluga Melkora, prvog pobunjenika protiv Svevišnjega, *Maia*r, duhovno biće iz davnine.

U *Gospodaru prstenova* te priče nalazimo vrlo zanimljivima, no Tolkien je u biti samo izmijenio imena i stare predaje Svetoga Pisma zapakirao u novo ruho.

⁴ Silmarillion, str. 17

Njegov se mit o stvaranju *velikim dijelom sastoji od istine*. Biblija nam govori da smo mi i cijeli svemir djelo Jednoga koji postoji oduvijek. Ona nam objašnjava kako je način na koji je on stvorio svemir u biti isti kao i u Tolkienovu *Silmarillionu*. Ako u njemu piše: “Zaista, kažem vam: Eä! Neka bude tako! ... nova Ilúvatarova tvorevina: Eä, svijet koji postoji.”⁵, onda u njoj stoji: “I reče Bog: ‘Neka bude svjetlost!’ I bi svjetlost.”⁶ U biblijskoj Knjizi o Jobu djelo se stvaranja također opisuje kao pjev: “Kad pjevahu zajedno zvijezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu.”⁷

Ni u Bibliji Bog Stvoritelj nije tek bezlična sila, već je, poput Tolkienova *Ilúvatara*, božanska osoba. Bog koji ima volju, Bog koji ima planove i svojim stvorenjima dopušta sudjelovanje u tim planovima, Bog koji se raduje ljepoti i stavlja pjesme u srca. “Sveti, koji živiš u pohvalama Izraelovim!”⁸ molio mu se pred 3000 godina kralj David. Bogu se, kao i Tolkienovu Ilúvataru, mole njegova bića i nitko i ništa ne može ga zbaciti s prijestolja. Suvereno će i sve napade svojih protivnika ukomponirati u vlastitu pjesmu tako da na koncu, unatoč svoj mržnji, ne mogu ništa drugo nego ga još više poštovati.

Ab, prestani! Zašto bi nas to zanimalo? Ipak je to samo stara priča! Pa tome ima već cijela vječnost - uostalom, zar nije to bio samo veliki prasak koji je naposljetku, sasvim slučajno, stvorio i nas? - A ako je Bog ipak u tome na neki način imao svoje prste... to ne igra nikakvu ulogu, imam druge probleme! Pa sasvim je svejedno jesmo li nastali ovako ili onako!

Kratkovidno je tako misliti jer prošlost oblikuje sadašnjost i pokazuje nam kamo vodi budućnost. Ako je početak došao iz ničega, onda nas i budućnost vodi opet u ništa. Sadašnjost ostaje bez značenja, a naš je život lišen

⁵ Silmarillion, str. 20

⁶ Postanak 1:3

⁷ Job 38:7, prijevod Gj. Daničić

⁸ Psalam 22:3, prijevod Gj. Daničić

svakog smisla. Sva naša čežnja za nečim višim tada nije ništa drugo do smiješan kemijski koktel, paučina.

Naprotiv, ako je početak došao od božanske osobe, onda će nas i budućnost ponovno dovesti k njoj. Ako iza svemira stoji osobni tvorac s planovima, onda sve ima dublji smisao. Tada je naš život dio jedne velike i silne pjesme. Naša je sreća u složnom pjevanju Stvoriteljeve melodije, a naša nesreća, naprotiv, u smišljanju nečega izvan te melodije.

Opis Tolkienova *Melkora* navlas pristaje Đavlu, koji je i sam jednom bio najmoćniji andeoski knez, Lucifer. O njemu u starim proročkim knjigama Biblije piše: "Postavih te kao raskriljena keruba zaštitnika: bio si na svetoj gori Božjoj, hodio si posred ognjena kamenja. Savršen bješe na putima svojim od dana svojega rođenja dok ti se u srcu ne začu opačina."⁹

"Kako pade sa nebesa, Svjetlonošo, sine Zorin? Kako li si oboren na zemlju, ti, vladaru naroda? U svom si srcu govorio: 'Uspet ću se na nebesa, povrh zvijezda Božjih prijesto ću sebi dići. Na zbornoj ću stolovati gori na krajnom sjeveru. Uzaći ću u visine oblačne, bit ću jednak Višnjemu.'¹⁰

Baš kao i *Melkor*, *Lucifer* nije htio biti samo visoki anđeo pod Bogom, već je želio imati nešto svoje, stvoriti nešto svoje - htio je biti poput Boga. I upravo kao Melkor, u svoju je pobunu uvukao mnoga duhovna bića, pale anđele, demone. Otada Lucifer nije više Svjetlonoša, već Sotona, što bi otprilike značilo "protivnik" i Đavao, što znači "razdvajatelj".

Kako je mogao srozati naš prekrasni, plavi planet u kaos, čitamo u biblijskoj Knjizi Postanka: Bog je predao zemlju ljudima. Bila je savršeno lijepa i bez bolesti, patnje i smrti. Bila je ono o čemu je nama ljudima preostao tek san - raj. Đavlu je, međutim, uspjelo narušiti Božji sklad tako što je ljude potaknuo na pobunu. "Svirajte vlastitu

⁹ Ezekiel 28:14-15

¹⁰ Izaija 14:12-14

melodiju," hrabrio ih je, "ne činite sve onako kako vam je stari Dosadnjaković zadao, onda ćete biti kao bogovi."¹¹

Njegov smo prijedlog oduševljeno prihvatili. No, poslušavši njegov glas, stavili smo se, ne znajući, pod njegovu vlast. A kako je Zemlja bila potčinjena našoj vlasti, i ona je pala pod utjecaj zla. Cijela je priroda prožeta destruktivnim silama pošto je čovjek poslušao Đavlov glas. Odjednom je posvuda, od mikro do makrokozmosa, bilo nasilja, štetnika, boli i smrti, a u ljudskim srcima mržnje i zavisti. To je sasvim u skladu s namjerama Đavla, kojega, kao i Melkora, tjera rastuća mržnja prema svim djelima Boga Stvoritelja. "Naprotiv tomu, Melokorov je duh izgarao u ljubomori i mržnji, sve dok na kraju nije mogao stvoriti ništa drugo što ne bi bilo ruglo zamislama ostalih i svaki bi njihov trud, ako je samo mogao, upropastio,"¹² tako opisuje Tolkien njegovu narav i djelo.

Đavao želi biti poput Boga, a kako to ne može, mrzi ga. Pun zavisti, pokušava razoriti sve stvoreno: uništiti kišne šume, pobaciti embrije, pretvoriti sklad u nesklad i slobodne ljude u nakazne robove. Svete stvari života izvrcu u njihovu suprotnost. Ako je, primjerice, Bog stvorio spolnost da bismo se na taj način radovali ljubavi i novom životu, Đavao je oprema atributima poput sebičnosti, perverzije, nasilja i smrti. Neumoran je u nagrđivanju i razaranju svakog pojedinog djela i svakog stvorenja Božjeg. To je kao crna rupa, poput vladara *Mordora*, samo zlo, sama destrukcija. Isus ga je nazvao "ubojicom ljudi od početka"¹³, jer on je bio taj koji je ljude otpadanjem od Boga otjerao u smrt. I on je taj koji odonda u naša srca usađuje laž, zavist i mržnju što nas nagone na međusobno ubijanje.

Đavao to čini iz duboke mržnje prema Bogu. (Kojega nikada ne može svladati i koji će na kraju uvijek imati posljednju riječ.) Budući da smo mi ljudi Božje remek-

¹¹ usp. Postanak 3:5

¹² Silmarillion, str. 28

¹³ Ivan 8:44

djelo i Bog nas ljubi kao svoju djecu, Sotona nas želi uništiti - i to u *svakom* pogledu.

To je poglavlje iz drevne povijesti kojega bi se valjalo prisjetiti jer Đavao se raduje sve većoj omiljenosti u našem društvu. Moderno je smatrati da je Đavao *guba*. Već odavno, ne razmeću se samo teškometalci znakom 666. I multinacionalke kao *Renault* i *Microsoft* u međuvremenu su se uvjerile kako su takva koketiranja s đavolskim marketinški probitačna. Đavao nailazi na prihvaćanje. Posljednjih je desetljeća postao društveno prihvatljiv. Sve dok se *Crni neprijatelj* ne predstavlja baš imenom Adolf Hitler (jednim od njegovih najodanijih slugu), svi su protiv njegova svodenja u prave okvire.

Kod tog svog očijukanja s Đavlom morali bismo znati zašto se pali andeoski knez toliko voli motati po zemlji. Tolkienovim riječima rečeno: “*Htjelo se njemu radije pokoriti i vilenjake i ljude svojoj želji, jer ga je gorki jed mučio zbog darova kojima ih je Ilúvatar obećao obdariti i još je htio imati podanike i sužnjeve, Gospodarom htio je da ga zovu, on da njihovom voljom upravlja.*”¹⁴

To je njegov cilj, on nam želi uništiti najdragocjenije stvari u životu i porobiti nas. Ne smijemo to nikada zaboraviti! Podlo nam govori: “Čini što želiš!”, a pritom misli: “Čini što JA želim!” To je njegov princip. Neiskrenim laskanjem pretvara nas u svoje robove kako bi nas mogao mučiti i prepuštati se bijednoj iluziji da je jednak Bogu.

Tamna sjenka iz prošlosti, Luciferovo uzdizanje protiv Boga i navođenje čovjeka da ga slijedi - ta sjenka postoji i sasvim je stvarna. Nije šala niti igra. Đavao je zaista iskovao prsten koji prijeti našim uništenjem. Grijeh je instrument koji nas dovodi pod njegovu vlast. Isus je upozoravao: “Tko god čini grijeh, rob je grijeha”¹⁵ i “plaća za grijeh je smrt”¹⁶. Što je grijeh? U svojoj biti on je sljedeće: činim što želim, pjevam melodiju koja mi

¹⁴ Silmarillion, str. 19

¹⁵ Ivan 8:34

¹⁶ Rimljanima 6:23

odgovara, a ne onu koju je zamislio Bog, svoj sam gospodar.

Grijeh - na njemu se temelji sva Đavlova moć. On ne bi imao moći nad nama i nad Zemljom da nismo otkazali Bogu.¹⁷ *No ljudi su zakazali*, oni su zgriješili, to je sjena prošlosti.

Na svijet dolazimo nevini, a ipak već u genima nosimo zlo, pobunjeno biće. Zato je *Crnom neprijatelju* lako s nama. Nas nije teško navesti na grijeh. Tražiti Božju volju čini nam se sasvim nastranom mišlju, a ne smatramo ni tako lošim kada slažemo ili nešto ukrademo ili se upustimo u neku seksualnu pustolovinu (da navedemo samo nekoliko primjera).

Ako nas netko opomene da to ne činimo, a već osjećamo draž, događa nam se isto što i Frodu, kojemu se Gandalfov savjet da se nikako ne služi prstenom odjednom učinio smiješnim. Više nego jednom našem je malom junaku izgledalo da bi imao samo koristi od služenja prstenovom moći. Ono što nije znao bilo je da sluge Crnog neprijatelja navode njegovu volju na korištenje prstena. Bila je to njihova moć zbog koje su mu se usrdne opomene njegova mudrog prijatelja odjednom činile kao uvjeravanja previše plašljive bakice. Trajalo je (gotovo previše) dugo dok konačno nije shvatio da je naša borba, rečeno biblijskim riječima, “protiv vrhovništava, protiv vlasti, protiv vladara tame ovoga svijeta, protiv zlih duhova u nebeskim visinama.”¹⁸

Tako nam je s grijehom: odjednom nema nijednog jasnog razloga zašto ga ne bismo trebali počinuti. Ne primjećujemo da iza svega stoji Sotona, neprijatelj. Sa svakim grijehom koji počinimo proglašavamo ga svojim gospodarem i tako padamo sve dublje i dublje pod njegovu vlast. Frodu je malo nedostajalo i bio bi prešao u

¹⁷ Mi smo, doduše, religiozna vrsta, no naša religioznost zavarava. Općenito, ona nije izraz naše želje da pustimo Boga neka bude Bog, već činjenice da smo si stvorili Boga po svom ukusu. I u sektoru pobožnosti pjevamo svoju vlastitu pjesmu.

¹⁸ Efežanima 6:12

carstvo sjena te i sam postao nespokojna Prstenova utvara da ga Elrond nije iscijelio u posljednjem trenutku.

Moć grijeha veća je nego što slutimo. Svaki je put njegov utjecaj na nas sve veći i ako nas nitko ne spasi, završavamo u vječnoj tami. Isus je upozoravao da će svaki čovjek koji umre kao rob grijeha svezan biti bačen u najkrajnju tamu iz koje nema povratka.¹⁹

Prsten Jedan da zavlada svima.

Prsten Jedan što traži i seže

Prsten jedan da spoji se s njima i u tami ih sveže

ᚦᚱᚱᚱ ᚦᚱᚱᚱ ᚦᚱᚱᚱ
ᚦᚱᚱᚱ ᚦᚱᚱᚱ

¹⁹ usp. Matej 22:13

Sila koja će pobijediti zlo

“Možda je gospa Galadriel mudra, ali se namjerila na sebi ravnog u udvornosti.”

Galadriel Frodu,

Knjiga II, 7. poglavlje, str. 431

Peter Jackson, režiser filmske trilogije, komentirao je prvi nastavak *Prstenova družina* sljedećim riječima: “Želio sam napraviti film o prijateljstvu, vjernosti i požrtvornosti.” Jedna je glumica tim vrlinama dodala i poniznost.

Vjernost, požrtvornost i poniznost danas nisu na cijeni. U našem društvu te vrijednosti u najboljem slučaju izazivaju podsmijeh. Savez kojemu su članovi vjerni do smrti, to se još nekako može podnijeti u kinu, no u stvarnom životu rastanak ima prednost ako je u igri samoostvarenje.

U Novom zavjetu²⁰, naprotiv, vlada isti duh kao i u Prstenovoj družini, u njemu su upravo osobine kao što su vjernost, požrtvornost i poniznost središnje vrijednosti.

Što se tiče požrtvornosti, navodi se, primjerice: “Po ovome smo upoznali ljubav, što je on [Isus] za nas položio život svoj; i mi moramo položiti živote za braću.”²¹ *Dakle ne: uzet ću sve što mi život pruža, već: kao što je Isus bio spreman žrtvovati se kako bi omogućio naše spasenje tako i ja trebam biti spreman položiti svoj život za svoje sudrugove.* Gdje je taj kršćanski ideal ljepše ostvaren nego u junaka Međuzemlja? Frodo je bio spreman odreći se svega što mu je drago, ako treba i umrijeti, da bi spasio Shire. Njegovi su pak prijatelji bili spremni umrijeti za njega, osobito Sam, koji u nesebičnoj vjernosti ide do krajnosti. Ta požrtvornost provlači se kroz cijeli film: Gandalf se suprotstavio Balrogu da bi spasio Družinu,

²⁰ II. dio Bibilije, govori o Isusu i širenju kršćanske vjere

²¹ 1. Ivanova 3:16

Strider je bio spreman položiti svoj život da bi spasio hobite, Galadriel žrtvovati svoje kraljevstvo da bi Međuzemlje moglo gledati u budućnost s više nade, a Arwen kliče (barem u filmu): "Milost koja mi pripada neka bude njemu!" kako bi spasila Froda iz carstva sjenki.

Poniznost nije samo još jedna osobina Družine, **poniznost je uistinu jedino oružje koje se može oduprijeti Prstenovoj moći ...** "Ne ... S tom moći, moja bi moć bila odveć velika i strašna ... Nemoj me iskušavati! Ne bih se usudio uzeti ga, čak ni na čuvanje, da ga i ne koristim. Želja da se njime služim bila bi prevelika za moju snagu."²²

Iz tih je riječi moćnoga Gandalfa, kada mu je Frodo ponudio Prsten, govorila poniznost. Istu poniznost vidimo kod svih koji se odupiru kušnji Prstena. Bilo Elrond, Galadriel ili Aragorn, svi su svjesni da su preslabi te bi ih Prsten uništio.

Mora se ratovati u Ratu za Prsten, mačevima, lukovima i sjekirama, no poniznost ostaje ključna za pobjedu nad zlom. Nijednim drugim oružjem ne može se slomiti Prstenova moć. Zbog toga su i hobiti, najslabiji od svih naroda, izabrani za taj važan zadatak. Smiješni, bosonogi malci prirodno su, čini se, ponizne naravi i stoga, naposljetku, i jedini koji mogu (manje ili više) nepovrijeđeni nositi i uništiti Prsten. Sila koja je pobijedila Saurona bila je poniznost.

Poniznost, koja je obilježje *Gandalfa, Froda, Aragorna* i *Galadriel*, za ponosne je i samosvjesne ljude glupost - to nam kazuje *Boromir*, snažni ratnik. I on je jedan od devetorice. Želi se, nesumnjivo, boriti za dobro, čak je spreman za to i umrijeti. No Boromir je ponosan, a ne ponizan. Uzda se u ljudsku snagu. Ne drži mnogo do starih pripovijesti, već mnogo više do vlastite snage i poštenja. To će mu biti zla kob.

²² Gospodar prstenova, Knjiga I, 2. pogl., str. 79

Boromir bolje pristaje u naš svijet nego Aragorn i društvo. On utjelovljuje upravo ono što se danas na svim seminarima propovijeda kao Evandjelje: samosvijest. On je sjajan primjer čovjeka koji vjeruje u sebe i zato nema "lažnih skrupula" prema Prstenu. "Poniznost je za one koji dopuštaju da ih se drži za budale, svijet pripada samosvjesnima." Tako mislimo i živimo.

Koliko je drukčija biblijska poruka! Isus je rekao: "Blago siromasima u duhu, njihovo je nebesko kraljevstvo."²³ Pod siromasima u duhu nije mislio duševno zaostale, već ljude koji uviđaju da su - u duhovnom smislu - siromašni i slabi. On kaže da samo takvi mogu dobiti bitku protiv zla. Taj nam se Isusov nauk, blago rečeno, uopće ne sviđa. Poniznost nam izgleda baš kao glupost karakterno slabih ljudi, koje moćnici uvijek ponovno bezobzirno iskorištavaju. A ako postoji išta što ne želimo biti, to je - glupi. Stoga kažemo: *Poniznost? Ne, hvala.*

Unatoč tomu, Biblija se ne može iznova napisati, a ona nam jasno govori kako se možemo nadati da ćemo izbjeći vječnu tamu samo ako se ponizimo. "*Jer Bog se obolima protivni, a poniznima daje milost.*"²⁴ Tu rečenicu Svemoćni ponavlja više nego jednom.

To je prilično teško razumjeti i obradovalo bi nas kad bi nam se barem malo bolje objasnilo. Tolkien nam to čini razumljivijim. U Gospodaru prstenova postaje jasno zašto je poniznost jedina sila koja može pobijediti zlo: Prsten Moći ne može uništiti ni najjača ljudska vojska niti ga može kontrolirati najveći mudrac. Ponizni priznaju tu činjenicu i to ih spašava od njegove moći. No ljudi poput Boromira, koji se uzdao u vlastitu snagu, ili Sarumana²⁵, koji se oslanjao na svoju veliku mudrost, padaju kao žrtve kušnje. Budući da im je nedostajalo poniznosti, postali su, ne želeći niti znajući, slugama zla i robovima Prstena.

Da ne bismo krivo razumjeli, poniznost nema ništa zajedničko s kukavičlukom ili neodlučnošću! Ta tko bi Gandalfa ili Aragorna nazvao kukavicama ili

²³ Matej 5:3

²⁴ 1. Petrova 5:5

²⁵ čiji je ponos silan - Gandalf u Elrondovu vijeću

neodlučnima. Istinska ponizost nije pobožni plašt za slabe, već je ona priprosta i jednostavna kada sebe vidimo onakvima kakvi zaista jesmo. Ograničena smo, smrtna bića. Čak i za svaki udisaj ovisni smo o Bogu, ništa zapravo nemamo u svojim rukama. Stoga je jedino razumno podrediti se mudrom planu sveznajućeg Stvoritelja. To moramo činiti čak i kada poput Boromira želimo samo dobro, jer vlastitim se snagama i mudročću boriti protiv moćnoga kneza tame upravo je, s obzirom na naš položaj, smiješno.

Biblija naučava duboko zakopanu istinu, naime da ni dobra volja, ni velika snaga, ni prosvjetljenje pa ni “muška hrabrost” čovjeku ne omogućuju pobjedu nad zlom, već je poniznost jedino oružje kojim ćemo dobiti najveći od svih ratova. Jesmo li pritom pametni ili glupi, jaki ili slabi, zovemo li se Pippin Took ili prije sličimo časnom Gandalfu, moramo uvidjeti kako smo i mi preslabi da zametnemo boj s tamom. Njezina će moć progutati i nas. Protiv nje “nećemo daleko doći niti snagom niti mudročću”, kao što je običavao govoriti Elrond.

Zato moramo promijeniti način razmišljanja. Moramo uvidjeti da trebamo Boga kao Spasitelja! To je zakopana istina, svakodnevno joj se proturiječi. Ali, PAŽNJA - ona je zaista važna. Najbolje je odmah promijeniti način razmišljanja, prije no što nas neprijateljeva moć još više zaplete u svoju mrežu pa skončamo kao Boromir ili, još gore, kao njegov otac Denethor ili samovlasni čarobnjak Saruman.

Ponizi se pred Bogom, reci mu kako nisi u svemu dobar, već trebaš njegovu pomoć.

✠✠✠ ✠✠✠✠✠

Svjetlost i tama i ništa između

“Nemojte govoriti ništa loše o Gospodarici Galadriel! Vi ne znate što govorite. U njoj i u ovoj zemlji nema zla osim ako ga čovjek ne donese sam sa sobom.”

Aragorn Boromiru, Knjiga II, 7. poglavlje, str. 423

“Ne, nažalost, ne možemo mi upotrijebiti Prsten Vladar ... Prsten je skroz-naskroz zao.”

Elrond Boromiru, Knjiga II, 2. poglavlje, str. 318

Tolkienov je svemir jednostavan: postoji dobro i zlo, svjetlost i tama. Nije da u zlu ima i dobra, a u dobrom zla. Razdvojenost je stopostotna: ovdje je svjetlost, ondje tama. Zlo je uvijek tama, a dobro uvijek svjetlost. Zlo je ružno, destruktivno, a dobro lijepo i puno života. Radikalna razdvojenost, nema sive zone.

Takva realnost odražava kršćansku sliku svijeta. Biblija ne naučava da se Bog objavljuje i u svjetlu i u tami, već kaže: “Bog je svjetlost i tame u njemu nema nikakve.”²⁶ Tama je leglo Božjega protivnika, Sotone. U njemu pak nema ničega dobrog, već je on, od svoje volje, lažac i ubojica ljudi²⁷ te će on i njegovi slugi zauvijek ostati u zlu²⁸.

Mi, ljudi, mislimo kako u svemiru postoji nekakva neutralna sila koju mogu koristiti i dobri i zli. Kao što Harry Potter može upotrijebiti iste *magične riječi* za dobro, a njegov protivnik za zlo, ili kao što Luke Skywalker (Star Wars) koristi istu *silu* za dobro, a Darth Vader i njegova ekipa za zlo. To je tragična varka. Postoji Božja sila i Sotonina sila. One su dijametralno suprotne i ne mogu se naći “u istom košu”.

²⁶ 1. Ivanova 1:5

²⁷ usp. Ivan 8:44

²⁸ usp. Otkrivenje 14:11

Nema bijele magije, *nema svijetle i tamne strane moći*. Sva magija uvijek dolazi od zla. Božja je riječ tu jasna: "Neka se kod tebe ne nađe nitko ... tko bi se bavio gatanjem, čaranjem, vraćanjem i čarobnjaštvom; nitko tko bi bajao, zazivao duhove i duše predaka ili se obraćao na pokojnike. Jer, tko god takvo što čini, gadi se Jahvi."²⁹

U tom pogledu može biti zbudjujuće to što dobroga Gandalfa u narodnoj predaji zovu čarobnjakom. No to je bio samo jedan od popularnih naziva za "mudrace", Istars. Neuki su i vilenjačku kraljicu Galadriel nazivali *čarobnicom*. Da to nije baš sretan izbor riječi pojašnjava gospodarica Lothloriena kada Sam, koji bi rado vidio malo *vilenjačke čarolije*, viče u Galadrielino zrcalo: "Jer ja mislim da je ovo upravo ono što bi vaš narod nazvao čarobnjaštvom, iako meni nije posve jasno što oni pod tim misle, a čini mi se da rabe tu istu riječ i kad govore o varkama Neprijatelja."³⁰ Tako i Elrond mora razjasniti Gloinu da tri vilenjačka prstena nije napravio Sauron, niti ih je ikada dotaknuo.

U cijelom epu postaje jasno da dobri djeluju u sasvim drukčijoj sili nego zli, samo što ta razlika neupućenima često nije jasna.

Isus, njegovi učenici i mnogi biblijski proroci činili su znakove i čuda ili su mogli proricati budućnost, ali to nisu činili putem mantri ili čarobnih formula, već po sili Božjoj. S djelima i običajima Neprijatelja nisu imali posla. Takav je stav proživio i mudrace Međuzemlja. Oni bi mogli pitati s apostolom Pavlom: "*Ta što zajedničko imaju pravедnost i bezakonje? Ili, kakvo zajedništvo ima svjetlo s tamom? A kakvu slogu Krist s Belijalom? ... Kakav sporazum bram Božji s idolima? ... Stoga izidite iz njihove sredine i odvojite se.*"³¹

Elrond je opomenuo Boromira da je Prsten samo zao te na njemu nema svijetle strane moći. Gandalf prepoznaje opasnost i objašnjava Frodu: "Prsten bi stekao još veću i

²⁹ Ponovljeni Zakon 18:10-12

³⁰ Gospodar prstenova, Knjiga II, 7. pogl., str. 427

³¹ 2. Korinćanima 6:14-17

kobniju moć nada mnom ... ja ne želim postati drugi Gospodar tame. A put Prstena do mog srca vodi preko samilosti, samilosti spram slabosti i želje za snagom da činim dobro."³²

Čak ni iskrena želja za korištenjem Neprijateljevih vještina u dobre svrhe nije zaštita. Stoga nas Biblija jasno upozorava: sa zlom nemoj imati posla! Jer nemoguće je njime postići išta dobro. Svjetlo nema ništa zajedničko s tamom.

Kako je važna ta poruka danas kada nam filozofija propovijeda da dobro i zlo zapravo ne postoje, da je sve, uistinu baš sve, relativno. Čak i ako smo najveći poklonici Tolkienu, u stvarnom životu mislimo kako samo glupani smatraju Prsten opasnim. Jer danas znamo više i tako smo mudri! Mudri smo poput Sarumana koji je govorio Gandalfu: " ... *neće nam ništa vrijediti stari saveznici i načini borbe ... Ne mora biti, niti će biti neke stvarne promjene u našim ciljevima, nego samo u sredstvima.*"

Gdje su ljudi koji, poput Gandalfa, takve zavodljive riječi još mogu hrabro nazvati lažima? "... *takve govorancije ... iz usta izaslanika upućenih iz Mordora da opsjene neuke!*"³³

Jesmo li to shvatili? Mudraci Međuzemlja bili su ljudi, izrazimo to našim jezikom, "koji si ne umišljaju da su mudri, već se boje Boga i klone se zla"³⁴.

Svjetlo nema ništa zajedničko s tamom, stoga se moramo radikalno staviti na stranu svjetla i baciti u smeće sve gatačke i magijske besmislice. Pritom se ne smijemo dati prevariti, tko se smatra tako pametnim i jakim te misli da na putovima što ih je zabranio Bog ipak možda može postići dobro, propast će poput Boromira (koji se, srećom, kratko pred smrt uspio obratiti), Denethora i Sarumana.

ᏆᏏᏏᏏᏏ ᏏᏏᏏᏏᏏᏏᏏᏏ

³² Gospodar prstenova, Knjiga I, 2. pogl., str. 79

³³ Gospodar prstenova, Knjiga II, 2. pogl., str. 308

³⁴ usp. Izreke 3:7

Frodoov poziv

“Ovaj prsten! ... Kako ... kako je, tako mi svega, došao do mene?”

Frodo Gandalfu, Knjiga I, 2. poglavlje, str. 67

“Ti još ne poznaješ pravu opasnost, ali ćeš je upoznati.”

Gandalf Frodu, Knjiga I, 2. poglavlje, str. 65

Zatrpam sam mnogim novostima: poput munje iz vedra Zneba čujem za sjenku prošlosti. Tamni Gospodar nije samo negdje u nekom udaljenom koncentracionom logoru, već se njegov moćan instrument nalazi u mojoj kući, a njegovi su mi strašni sluge već za petama. To je jedva za povjerovati! Oduvijek sam, naravno, znao da nisam nikakav svetac, da sam - ako baš želimo upotrijebiti tu staromodnu riječ - grešnik. Ali da iz toga stoji moćni Knez tame, koji me želi odvući sa sobom u vječnu propast, tako ozbiljno to nikada nisam shvaćao. Trebam li u to zaista vjerovati?

Što je duže Gandalf izlagao Frodu činjenice, to je veći bio užas koji je obuzimao Bilbova nasljednika. Čarobnjaku zasigurno nije bilo lako svojem omiljenom štićeniku reći cijelu istinu, jer za Froda je priča o prstenu bila težak udarac. “Ali to je užasno! - uzvikne Frodo - Kudikamo gore nego što sam mogao i zamisliti na temelju vaših nagovještaja i upozorenja. ...Zašto ste me nagovorili da ga zadržim? Zašto me niste natjerali da ga bacim ili da ga uništim?”³⁵

Prsten je gori, moćniji, podmukliji no što se uopće može izraziti riječima. Mudri čarobnjak, stari prorok, zna nakon godina proučavanja više. No neiskusni hobit, koji

³⁵ Gospodar prstenova, Knjiga I, 2. pogl., str. 76-77

se samo usput bavio “drugim svijetom”, očajnički traga za izlazom. “Zar nisi slušao sve ovo što sam ti govorio? Uopće ne misliš što govoriš!”³⁶ okosio se Gandalf pomalo nestrpljivo na njega i Frodo mora uvidjeti da se problem prstena ne može riješiti onako lako kako bi se njemu svidjelo. Mora uvidjeti da i sam više nije potpuno slobodan od te stvari. Iako mu ništa ne bi bilo draže nego da nikada nije vidio Prsten, ipak ga ne može baciti u vatru (što bi ionako bilo beskorisno).

Priznajemo, priča o grijehu i propasti ima za nas, moderne ljude, srednjovjekovni prizvuk. No ako o njoj razmislimo objektivno, moramo priznati kako ima jakih argumenata za to da je istinita. Biblija kaže da grijeh ovlada svakim čovjekom koji ga čini. Drugo, ona tvrdi da su svi ljudi zgriješili i da je konac te bijedne priče smrt. Naše iskustvo potpuno se slaže s tim tvrdnjama: kao prvo, svi smo se mi već morali suočiti s činjenicom da se ne možemo riješiti stvari kojih bismo se rado riješili i kao drugo, svatko je od nas prije ili kasnije uočio kako se jedini stvarno postojeći sveci mogu naći samo na obojenim crkvenim prozorima. Svi ljudi koje smo mi poznavali imaju mane i čine stvari koje nisu dobre. A čak i za drugu točku ne možemo ne priznati da je točna - svi ljudi zaista umiru, svatko skonča u neprozirnoj tami.

Smrt je kraj. Kamo onda vodi put, do “dragog Boga”? Ta se nada doduše najčešće izriče na pokopima, ponekad modernim, a ponekad manje modernim frazama. No predodžba da su oni koje nam je smrt uzela sada zaista na nekom boljem mjestu zapravo nema mnogo snage. Utjeha koju nam daje “dragi Bog” ili nešto difuznija “svjetlost” nije baš snažna. Ne bez razloga. Jer priča da će nakon smrti sve biti dobro nije baš vjerodostojna. Zašto bi nas dragi Bog, ako je već svemoćan, cijeli život tu pasivno promatrao kako grizemo, žderemo i puštamo da nas žderu, a onda nikom ništa - poslije smrti sve je odjednom dobro. Tisućljeća svađe i pakosti, a kada pođemo na

³⁶ Gospodar prstenova, Knjiga I, 2. pogl., str. 77

drugu stranu, odjednom smo sasvim pomireni i sa svim i svakim u najvećem miru. Sve snage zla, koje ljudima stvaraju toliko problema, nakon smrti su, kao nikom ništa, isparile u zrak. To, ako smo iskreni, nema mnogo smisla. Zato je utjeha dragoga Boga tako slaba. Zato i radije vjerujemo da sa smrću jednostavno sve prestaje. “Unatoč svoj čežnji, bolje da nema drugog svijeta” - to je vaša deviza.

Problem je u tome što jedva možemo poreći stvarno postojanje drugoga svijeta. Tijekom tisućljeća skupilo se dovoljno dokaza da postoji više od onoga što vidimo neposredno svojim očima. A mi, naravno, nismo samo proizvod slijepa slučaja. Čak i moderna fizika polako, makar i škripajući zubima, dolazi do spoznaje da iza tako inteligentno koncipiranog svemira mora stajati više od kobne gospođe Ništa. I zato ostaje veliko pitanje koje nas zaokuplja od pamtivijeka, naime, kamo vodi put. *Dragom Bogu* miriši previše na puste želje. U *vječnu tamu*, to bi bilo gore od naših najgorih strahova.

U našem svemiru *djeluju mnoge sile, za dobro ili za zlo*. Svjetlo i tama potpuno su odvojeni i bore se za našu dušu. Kamo vodi put nakon smrti, u svjetlo ili u tamu, ovisi o tome na kojoj smo strani stajali kada smo prelazili. “Gdje [drvo] padne, ondje i ostaje”³⁷, kaže Biblija, a i naš razum.

Ta je istina višestruko pokazana u *Gospodaru prstenova*. Uzmimo, primjerice, Boromira koji dopijeva u ruke neprijatelja, dopušta da ga zavede ponos i to ga konačno košta života. Na kraju, ipak, uviđa, kaje se i obraća. Stoga Gandalf o njemu može reći: “Galadriel mi je rekla da je on u nekoj opasnosti. *Ali da se na kraju spasio*.”³⁸ Njegova smrt nije bila najgore što se moglo dogoditi, jer je zahvaljujući svom obraćenju i spremnosti da se ponizi zauvijek umakao tami Mordora. Sasvim drukčije to izgleda kod njegova oca Denethora. Podilazi nas jeza kada vidimo kako je podmuklo Neprijatelj zamračio njegovo srce dok si na koncu, pun ponosne

³⁷ Propovjednik 11:3

³⁸ Gospodar prstenova, Knjiga III, 5. pogl., str. 106

gorčine, nije sam zapalio lomaču. U mraku uma u kojem je umro zauvijek će se mučiti. To se vidjelo u kamenu, palantiru, koji je Denethor čvrsto držao u smrti. I duši Sarumana, koji se do gorka kraja odbijao obratiti, uskraćen je pristup Zapadu, blagoslovljenim besmrtnim zemljama.

Ti nam primjeri jasno pokazuju da za svakoga koji skonča u vječnoj tami vrijede riječi koje je Isus uzviknuo nad Jeruzaleмом: “Kad bi i ti barem u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir! ... Koliko li puta htjedoh okupiti djecu tvoju ... i ne htjedoste!”³⁹

*“Svi tvoji neugodni savjeti bili
[su] dobri”*

Bilbo Gandalfu, Knjiga II, 2. poglavlje, str. 321

U pozivu da izađemo iz bezbrižna života, koji će nas na koncu dovesti u ruke Tamnog Neprijatelja, ima nešto neugodno. Jer on je tako ultimativan i nimalo romantičan. “Dakako da sam katkad pomišljao da odem odavde, ali sam mislio da bi to bila neka vrsta odmora,” razmišlja Frodo, “Ali ovo bi značilo progonstvo ... a morao bih valjda poći sam ... Osjećam se tako sitan i iščupan iz korijena, i tako ... očajan. Neprijatelj je tako jak i strašan.”⁴⁰

Frodo točno izriče naše osjećaje. Oduvijek smo htjeli imati više u životu, ali ta priča s prstenom ima gorke primjese i ako slijedimo taj poziv, snosit ćemo neugodne posljedice. Frodo bi vjerojatno najradije bio protestirao: “Što ja imam s tim starim pričama? Što se mene tiče je li u mračnoj pretpovijesti neki kralj zakazao ili ne?” No znao je da nema izbora, situacija je bila onakva kakva je bila i zato je morao slijediti poziv.

Hoćemo li slijediti njegov primjer? Ili ćemo jednostavno i dalje zatvarati oči i riječi starog proroka, sasvim u maniri Timma Sandigmanna, obrisati sa stola jednom *guba frazom?*

³⁹ Luka 19:42, 13:34

⁴⁰ Gospodar prstenova, Knjiga I, 2. pogl., str. 80

Frodo se ispravno odlučio. Sigurno nije sve što mu je mudri Gandalf rekao shvatio u punoj dubini. No vjerovao mu je i zato mu je bilo jasno kako zapravo nema što izgubiti te jednostavno mora riskirati, a ako je potrebno i izgubiti dobar glas.

Slijediti Božji poziv uvijek je rizično. To uvijek znači imati većinu protiv sebe. Uvijek je to “ja, sasvim sam”. No kada se jednom odlučimo slijediti poziv, naći ćemo prijatelje koji vrijede tisuću puta više od svih Sandigmanna i Bagginsa zajedno.

byrno pzo

Streider - nije zlato sve što sja

“Držim da bi njegov uboda ... ovaj, izgledao ljepše i doimao se ružnije, ako razumijete što hoću da kažem.”

Frodo Strideru, Knjiga I, 10. poglavlje, str. 207

Kad bi samo došao Gandalf!” No Gandalf ne dolazi. Nakon dobra jela i jednog, dva piva kod *Razigranog ponija* četiri prijatelja nakratko opet zaboravljaju svoje najgore strahove. Zaboravljaju samo zato što im još uvijek nije jasno kakva im je mračna i nadmoćna sila za petama. Da su to znali, slomili bi se od očaja. Moćni vilenjački kraljevi drhtali su pred devet crnih jahača, dok hobiti u toj velikoj opasnosti nisu znali ništa bolje nego plesati na stolu u krčmi!

Maleni su ljudi mislili kako bez Gandalfa ima malo nade da čitavi stignu u Rivendell. U stvarnosti nije uopće bilo nikakve nade. Borba komičnih bosonogih stvorenja protiv najmoćnijih Sauronovih slugu bila bi apsolutna šala.

No odjednom, tamo u prigušenom svjetlu zadimljene krčme, jedan se neznanac obraća Frodu. Hobitima nudi vodstvo i zaštitu. Nema zapravo ničega što bi im bilo dobrodošnije od pomagača u nevolji. No stvari su se zakomplicirale. Javljaju se mnoga pitanja: Tko je taj neznanac? Može li nam zaista pomoći? Treba li mu uopće vjerovati ili i sam pripada Neprijatelju?

Pri pogledu na njega nije se baš dobivao dojam da je dostojan povjerenja: nosio je blatne čizme, prljavi ogrtač i kukuljicu na glavi. A i među ljudima nije, izgleda, uživao dobar glas. “To je jedan od onih lotalica, ne zna se kako mu je pravo ime, ali ovdje ga zovu Strider,” prošaptao je debeli Maslovar Frodu u uho. Nitko u Breeiju nije s njim želio imati posla. Je li zaista trebalo vjerovati jednoj tako čudnoj pojavi? Nije se radilo samo o pozivu u berbu gljiva

... u toj situaciji prihvatiti vodstvo oronula junaka značilo je jednostavno mu se povjeriti na život i smrt!

Tko bi znao kakav je zapravo taj Strider? S jedne strane savjetovao je hobitima veliki oprez, zaklinjao ih da je Neprijatelj jači nego što misle te posvuda ima špijune. S druge je strane sam ostavljao neugodan dojam, imao sumnjivu reputaciju i znao, na njihov užas, skoro sve njihove tajne, a zahtijevao je da mu povjere svoju kožu i Prsten!

Streider je znao vješto govoriti, logika je bila na njegovoj strani, a i prilike, no upitno je bi li mogao uvjeriti prestrašene hobite da se upravo na vrijeme nije pojavilo Gandalfovo pismo. U tom pismu Streider je nazvan Gandalfovim prijateljem. Hobiti su sada saznali i njegovo pravo ime: Aragorn. Pritom je navedeno i jedno proročanstvo o Aragornu, koje je sasvim pojasnilo kako Streider nije tek varalica koji se izdaje za nekoga tko nije.

Napeta priča, zar ne? Ne bi mogla biti napetija, a odvija se ovdje i sada u stvarnosti. Mi smo ti koji su u velikoj opasnosti ili, bolje rečeno, u bezizlaznoj situaciji. Smrt nam je za petama bi nas podjarmila i vječno vezala tamo gdje vrebaju sjenke, a mi smo premali i preslabi da bi se protiv nje mogli boriti. Naša besmrtna duša pripremila se na vječnu propast, a onda odjednom dolazi neznanac i nudi nam spas. Govori: *“Ja sam Pastir dobri; Ovce moje glas moj slušaju; ja ih poznajem i one idu za mnom; ja im dajem život vječni, te neće propasti nikada i nitko ih neće oteti iz moje ruke.”*⁴¹

Taj je neznanac Isus iz Nazareta. On nam nudi vodstvo, pastir je vođa ovaca. I nudi nam zaštitu, čak obećava da ćemo, ako ga slijedimo, pobijediti smrt i imati vječni život. Kakvo obećanje! Može li mu se pokloniti povjerenje?

Isus je isto tako čovjek dvojbene reputacije. Nije se točno znalo tko mu je otac, nikada nije stekao ugled u društvu, do danas mnogi ne drže da je bio više od lutilice. Njegovo se ime stalno dovodilo u vezu sa sumnjivim

⁴¹ Ivan 10:14, 27-28

ljudima, fanatičnim sektašima ili s crkvom koja je u Srednjem vijeku na desetke tisuća ljudi spalila na lomači. - No, treba li se na život i smrt povjeriti nekom takvom, i više je nego dvojbeno.

Ono što je hobite uvjerilo bilo je Gandalfovo pismo i proročanstvo. Na taj način i mi možemo steći sigurnost da Isus nije bio samo religiozni sljepar ili luđak. Isus nije bio samo prorok koji je takoreći pao s neba kao, primjerice, *Muhamed* ili *Buddha*. Otprilike pod parolom: “Ljudi, doživio sam prosvjetljenje. Bog me poslao, vjerujte mojim riječima.” Ne, Isus nije tek tako izronio iz ničega. Prije no što se pojavio, jedan je prorok, imenom *Ivan Krstitelj*, išao Izraelom i propovijedao: “Pripremite se jer za mnom dolazi Spasitelj.”⁴²

To je jedinstveno kod onoga koji za sebe tvrdi da je on sâm naš spasitelj - ugledni je prorok potvrdio da je Isus upravo onaj za kojega se izdavao.

No dobro, kažemo, to još nije ništa epobalno, obojica su zapravo radila zajedno, Krstitelj je jednostavno odigrao ulogu promotora, a Isus velikog gurua. To se može na taj način lako objasniti.

Ne, to se ne može tako lako pobiti. Hobiti su znali da je Gandalf prevelik da bi bio samo promotor jednog sljepara i premudar da bi na nekog takvog pao iz naivnosti. Upravo je tako i Ivan Krstitelj bio čovjek koji je u cijelom narodu uživao najveći ugled. Čak je i bezbožnom kralju Herodu bilo jasno da je Ivan ozbiljan Božji čovjek. Još veću težinu od Krstitelja imaju proročanstva, koja potvrđuju Isusa iz Nazareta kao od Boga poslana Spasitelja. U Starom zavjetu (prvom dijelu Biblije, napisanom prije Isusova rođenja) ima na stotine detaljnih proročanstava o dolazećem Kralju Spasitelju, a pristaju Isusu kao ključ bravi.

U Staromu zavjetu prorečeno je da će Bog jednoga dana poslati Spasitelja koji će ljude spasiti od smrti i Đavla. Prorečeno je da će taj Spasitelj biti potomak

⁴² usp. Matej 3:1-12

velikoga kralja Davida. Prorečeno je da će toga Sina Davidovog roditi djevica i da je on Božji sin. Prorečeno je da će po njemu slijepi progledati, gluhi čuti, a uzeti prohodati. Prorečeno je da će mjesto nas umrijeti za naše grijehе i ponovno uskrsnuti. Prorečeno je u kojem će se gradu roditi, u kojoj godini umrijeti i pod koju cijenu će ga izdati!

Breme dokaza tih proročanstava, izrečenih stoljećima prije Isusova rođenja silno je i moralo bi svakoga uvjeriti da je Isus doista čovjek kojemu bismo trebali povjeriti vođenje svoga životnog puta. Nijedan čovjek ne bi imao moć da vlastitim snagama “ispuni” sve što su proroci prorekli o velikom Spasitelju. Problem je samo to što se kod Razigranog ponija i Zelenog zmaja na svaki razgovor o starim proročanstvima odgovara umornim zijevanjem, sažaljivim smješkom ili podrugljivom šalom. I tako identitet Spasitelja u narodu ostaje dvojbен, a šaputanje veliko kada je netko toliko lud da se upusti s njim u prijateljstvo.

U normalnim okolnostima, Streider bi, sa svojom prljavom odjećom, vjerojatno bio presumnjiv četvorici junaka iz Shirea da bi se uopće pobliže njime bavili. No u onoj znamenitoj noći kada su se prvi puta sreli, naša četiri prijatelja znala su, za razliku od drugih malih i velikih, nešto više: već su iskusili moć Neprijatelja na vlastitoj koži i instinktivno su znali da trebaju Spasitelja. Zbog svega toga poslušali su neznančeve riječi. Te su im riječi poput mača parale srce, proizvodile unutarnji otpor i istovremeno ih privlačile. Srećom, Maslovar se ipak sjetio Gandalfova pisma. Kakva pomoć u odluci! Sada su se mogli odvažiti i povjeriti tom vodi koji obećava da će položiti život kako bi ih spasio i tvrdi da dobro poznaje put i neprijatelja.

Streider, kralj incognito, koji tako skromno hoda zemljama da bi ljude, koji mu zahvaljuju sumnjičenjem, upozorio na zle napade, drži svoje obećanje. Pokazuje se

kao dobri pastir, koji četvoricu naših prijatelja doduše neće poštedjeti borbe i muke, ali će ih ipak dovesti do sigurnog Rivendella. I nakon svih pustolovina, u srcima hobita našao je mjesto kao nitko drugi. “*Strider nas je spasio. Pa ipak, ja sam ga se isprva bojao. Mislim da mu Sam nije nikad potpuno povjerovao,*” zahvalno priznaje Frodo svome učitelju Gandalfu. A kada mu ovaj odgovara da ni Sam više nimalo ne sumnja, odvraća: “*Drago mi je to čuti, jer meni je Strider privastao srcu.*”⁴³

Isus nam nudi vodstvo upravo onda kada smo *posve u škripcu*. Zašto nam onda teško pada prihvaćanje njegove ponude, nije nam jasno. On ne želi, poput skitnice, samo malo novca od nas za svoje usluge, već moramo preuzeti rizik i povjeriti mu svoju kožu i grijehе. To nas isprva plaši. Ali oni, koji se daju uvjeriti, iskusit će kao i naši mali junaci da se u Isusa mogu potpuno pouzdati, da se on za nas bori dušom i tijelom i otima nas iz pandži i najjačih neprijatelja.

Isusu predati život - još ima sumnji? Frodo je, i prije nego što je saznao za Gandalfovo pismo, instinktivno znao da može vjerovati usamljenom spasitelju u pohabanoj odjeći. “*Držim da bi njegov uboda ... ovaj, izgledao ljepše i doimao se ružnije, ako razumijete što hoću da kažem.*” bio je njegov logičan zaključak.

Zapravo, ne moramo poznavati sva proročanstva koja potvrđuju Isusa da bismo znali kako mu možemo vjerovati. Da je varalica, njegove bi riječi bile laskavije. Svatko tko želi zavesti ljude laska im. No Isus je svim ljudima, prijateljima i neprijateljima, uglednicima i autsajderima uvijek ponovno govorio bespoštednu istinu. Ali ne onako kako smo navikli od nekih, u maniri nezrela, samohvalisavog blebetanja koje nikome nimalo ne pomaže, već uvijek s ljubavlju i samilošću te naglašeno osobnim primjerom. Nije hinio ni da je bogat ni siromašan, a po odjeći mu se vidjelo da ne ide za osobnim

⁴³ Gospodar prstenova, Knjiga II, 1. Pogl., str. 262

probitkom. Iako su mu tisuće klicale, nikada nije iskoristio svoju popularnost. Baš naprotiv, do kasno u noć liječio je slabe i za svakoga, čak i za slijepog prosjaka, imao je otvorene uši.

Koliko god ime Isus u našem društvu probijalo uši, koliko god se sa sumnjom dočekuje onaj tko počne govoriti o Isusu, intuitivno ipak znamo da je Isus dobar i da nije lažac i opsjenar. Zašto mu, dakle, ne vjerovati i odvažiti se te položiti svoj život u njegove ruke?

ᠠᠷᠠᠭᠣᠨ - ᠨᠠᠵᠤ ᠵᠢᠨ ᠶ᠋ᠢᠨ ᠶ᠋ᠢᠨ

Tolkien, mitovi i alegorije

“Mislim da mnogi brkaju ‘primjenljivost’ s ‘alegorijom’; ali prva je u slobodi čitateljevoj a drugu mu svjesno nameće autor.”

Tolkien, Gospodar prstenova, Predgovor, str. 9

Naravno, importiranje Isusa u Gospodara prstenova malo je pretjerano. Zar nije Tolkien i sam zaniijekao da je njegovo djelo alegorija? Zar ne bi rekao kako Aragorn ne predstavlja Krista kad bi ga se pitalo?

Meni nije poznato je li ga tko ikada to pitao, no vrlo je vjerojatno da bi na to pitanje zaista odgovorio negativno. Jer Tolkien se rukama i nogama borio protiv predodžbe da je njegov roman tek alegorija. Želio je, kako je pojasnio u predgovoru, da primjenljivost ostane u slobodi čitateljevoj, a ne da mu bude zadana.

Aragorn je Krist stoga je pretjerana tvrdnja. Ali to da Aragorn podsjeća na Isusa je neprijeporno. Čak i Tolkienovi ilustratori, braća Hildebrand, u sceni gdje (kako kažu) budi Éowyn iz mrtvih, označavaju Aragorna kao “kristoliku figuru”.

Tko malo bolje poznaje Bibliju nego samo iz priča, prepoznat će u brojnim aspektima paralele između Isusa Krista i Aragorna. Razrada svakoga od njih probila bi okvire ove knjige. Ipak, o nekima ćemo još govoriti.

Razlog zašto je Tolkien odbijao složiti se s tvrdnjom da je “Aragorn je Krist” najvjerojatnije je taj što između njih ima i razlika. Kralj Međuzemlja nije savršena slika Kralja nad kraljevima, već samo nejasan odraz. Tako je on, primjerice, samo smrtan čovjek, dok je neugledni tesar iz Nazareta zapravo vječni Sin Božji. Isto tako, Aragorn se

više puta hvata za glavu i očajava: “Sve sam krivo napravio. Loš sam vođa (što naravno nije bilo točno).” Tako nešto Isus nikada ne bi rekao o sebi. Tvrđio je, štoviše, da je njegovo djelo apsolutno božansko i bez ikakva grijeha: “Sin ne može sam od sebe činiti ništa, nego ono što vidi da čini Otac (tj. Bog)”, i: “Tko će mi od vas dokazati grijeh?”⁴⁴

Ako bismo *Gospodara prstenova* shvatili kao alegoriju, dakle slikovit prikaz kršćanske vjere, istom bismo došli do krive teologije. *Gospodar prstenova* ipak je pripovijest za sebe i ne slijedi ropski biblijsku povijest spasenja. Uz brižljivu analizu možemo samo naći *primjenljivost*, tamo gdje je ona očita. Primjenljivost nije isključiva, čitatelj slobodno može različito primijeniti istu stvar. Tako je i Tolkien sa svojim epom slijedio različite interese, ne samo teološke. Htio je, primjerice, svome ljubljenom engleskom narodu pokloniti priču sa sagama i legendama. Ali to da je slijedio i teološke interese rekao je i sam, kao što smo već naveli na početku: “Sukladno mojoj namjeri, *Gospodar prstenova* ... trebao bi se slagati s kršćanskim mislima i uvjerenjima.” Ti su teološki interesi Tolkienu s godinama postajali sve važniji. To saznajemo od njegova sina Christophera koji piše u predgovoru *Silmarillionu*: “*U onome što je poslije napisao, mitologija i poezija preputile su mjesto teologiji i filozofiji*”⁴⁵

To je objašnjenje zašto nalazimo Isusa u *Gospodaru prstenova*. Tolkienuva je legenda puna istine. Praktično na svakoj stranici nalazimo kršćanske misli i uvjerenja. Različiti likovi podsjećaju, ponekad više, ponekad manje, na Isusa Krista i omogućuju nam da neke vidove njegove ličnosti sagledamo na nov i dublji način. *Gospodar prstenova* je mit, preko njega ne možemo spoznati istinu, ali nam može pomoći da dublje spoznamo neke vidove već poznate nam istine.

ᐃᐃᐃᐃ. ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃ

⁴⁴ Ivan 6:19 i 8:46

⁴⁵ *Silmarillion*, Predgovor, str. 7

Gandalf Bijeli - povratak od mrtvih

“Ja sam Gandalf Bijeli koji se vratio od mrtvih.”

Gandalf Sarumanu, Knjiga III, 10. poglavlje, str. 210

“Ne, zasad još ne očajavam. Gandalf je bio pao, ali se vratio i opet je s nama. Održat ćemo se.”

Pippin Beregondu, Knjiga V, 1. Poglavlje, str. 31

Svakome tko slijedi Isusa bit će kao i četvorici hobita s Aragornom. Nakon mnogih zajedničkih pustolovina, vrlo će ga zavoljeti. Tako je moralo biti i Tolkienu. Stoga nije čudo da u *Gospodaru prstenova* ima više likova koji podsjećaju na jedinstvenog Spasitelja. Uzmimo, naprimjer, Gandalfa čarobnjaka. Najkasnije onda kada uskrsne od mrtvih podsjetit će svakoga tko donekle poznaje Bibliju na Isusa.

Kako je tragična Gandalfova smrt, kako je velik šok za družinu kojoj je bio neprijeporni vođa! A onda, sasvim neočekivano, ponovno je tu, veći i moćniji nego ikad i, kako će se uskoro pokazati, nepobjediv.

*“I vidjeh nebo otvoreno; kad gle, konj bijel, a onaj što sjedi na njemu, zvan Vjerni i Istiniti, sudi i vojuje u pravednosti.”*⁴⁶

Tako Ivan, prorok, opisuje povratak *Isusa Krista*. U svojoj viziji vidio ga je kao *bijelog jabača*, koji dolazi u času najveće nevolje. Upravo onda kada se sile tame

⁴⁶ Otkrivenje 19:11

spremaju zadati odlučujući udarac da bi zauvijek izbrisale čovječanstvo.

Ako Isus dotad za mnoge i nije bio ništa drugo do sivi putnik, koji je sa svojim čudima doduše podigao malo prašine, ali je inače bio relativno bezazlen, sada će im zamrijeti smijeh na usnama. Svi, koji su se dali zavesti od Neprijatelja i stupali u njegovim redovima, vikat će brdima i stijenama: *“Padnite na nas i sakrijte nas od lica onoga koji sjedi na prijestolju i od srdžbe Jaganjčeve* (tj. Isusove, koji se naziva Jaganjcem jer se krotko poput janjeta daje ubiti kada prvi puta dolazi na Zemlju) *jer došao je Dan gnjeva njegova i tko će opstati?”*⁴⁷

Užas koji će zahvatiti ljude može se dobro usporediti s panikom orka, Prstenovih utvara i svih drugih Sauronovih slugu kada su ugledali Gandalfa, bijelog jahača.

Na drugoj je strani Gandalf, gdje god bi došao, razastirao bijelu nadu. Zar nismo odahnuli od čiste radosti kada se na jugu šume Fangorn prikazao trojici sudrugova, Gimliju, Legolasu i Aragornu? U blještavoj bjelini, neodoljivom snagom, uzvišene iznad svih ljudskih oružja, njegove riječi zvuče kao grom i munja: *“Veselite se! Ponovno smo se sreli. Na prekretnici. Bliži se velika oluja, ali se sreća okrenula.”*⁴⁸

Isto što i trojica sudrugova morali su osjećati apostoli ponovno susrevši uskrslog Gospodina. I oni su povikali: “Mora da sam imao krljušti na očima pa ga nisam prepoznao.” A strah i očaj odjednom su uzmakli pred radošću i nadom.

Najdojmljiviju scenu u kojoj Isus ponovno susreće jednoga od svojih učenika nalazimo u prvom poglavlju Otkrivenja. Tu se Ivanu ukazuje Uskrsli: *“odjeven u halju sve do stopala i opasan oko prsiju zlatnim pojasom; a glava mu i vlasi bijele kao bijela vuna, kao snijeg, a oči mu plamen ognjeni; ... iz usta mu izlazi mač dvosjekli, oštar, a lice mu kao kad sunce sjaji u svojoj snazi. Kad ga vidjeh, padob mu do nogu kao mrtav; a on stavi desnicu*

*svoju na mene govoreći mi: ‘Ne boj se! Ja sam Prvi i Posljednji - onaj koji živi! - I mrtav bijah, a gle, živim u vijeke vjekova! Amen! I imam ključeve pakla i smrti.’*⁴⁹

Bijeli jahač u *Gospodaru prstenova* samo je slika uskrslog Gospodina Isusa. Isusova je moć još beskrajno veća od Gandalfove i njegova je pojava istovremeno tako divna i zastrašujuća da čak i njegovi sudrugovi padaju ničice pri pogledu na njega. No, Isus za njih ima samo riječi ohrabrenja.

Uskrsli u bijelom tajna je kršćanske vjere. Odakle ribarima iz Galileje odjednom hrabrost i uvjerljivost da, unatoč najvećim otporima, bez novca, oružane sile ili političkog utjecaja, okrenu cijeli tadašnji svijet naglavačke? Vidjeli su uskrslog Gospodina i on se sam borio s njima - to im je dalo hrabrost i snagu.

“Pao je, ali se vratio i opet je s nama.” To daje svakome tko slijedi Isusa natprirodnu snagu, koju ne može razumijeti nitko tko nije susreo Uskrsloga. Jesi li ga ti već susreo?

ἄνθρωπος ἰσχυρός
ὡς ἄγγελος ἰσχυρός

⁴⁷ Otkrivenje 6:16

⁴⁸ Gospodar prstenova, Knjiga III, 5. pogl., str. 105

⁴⁹ Otkrivenje 1:13-18

Znamenita bitka na mostu u Moriji

*“Učinite kako sam vam rekao! Mačevi nisu
više ovdje ni od kakve koristi.”*

Gandalf Aragornu, Knjiga II, 5. poglavlje, str. 385

Zašto se moćni Istar, Gandalf Sivi, koji je došao iz drugog svijeta da bi potakao stanovnike međuzemlja na hrabra djela, uopće survao u bezdan? Pao je na mostu u Moriji, kada je stao u zaštitu svojih sudrugova prkoseći drevnom demonu riječima: “Ne možeš ovuda proći!”

Tamo u Moriji, na mostu *Kbazad-Dûma*, pobijedio je staru neman, ali jao, jedan mu je krak biča opleo nogu i povukao ga za sobom u dubinu.

Isus je umro na golgotskom križu. Zašto? Jer je stao u zaštitu svojih sudrugova. *“Za naše grijehе probodoše njega, za opačine naše njega satriješe, Na njega pade kazna - radi našega mira, njegove nas rane iscijeliše ... Silom ga se i sudom riješiše; tko se brine za njegovu sudbinu? Da, iz zemlje živih ukloniše njega, za grijehе naroda njegova na smrt ga izbiše ... Al se Jahvi svidje da ga pritisne bolima. Žrtvuje li život svoj za naknadnicu, vidjet će potomstvo, produžit sebi dane, i Jahvina će se volja po njemu ispuniti.”*⁵⁰

Kako je pretekao prorok Izaija 700 godina prije Krista, tako se dogodilo. Isus je ozbiljno shvatio svoje obećanje i kao dobar pastir, dobar vođa, život je dao za ovce. On je morao umrijeti jer smo mi zgriješili.

Sjećamo se da smrt nije prirodna, već je posljedica grijeha. Zato Isus nije morao umrijeti. Nemani zvanoj Smrt

⁵⁰ Izaija 53:5.8.10

lako bi umakao i kao bezgrešan čovjek mogao otići ravno u nebo, u besmrtnu zemlju. No da je to učinio, one bi za nas zauvijek ostale zatvorene. Zašto? Jer je u nama zlo koje nam onemogućuje da dodemo u Božju blizinu. *Bog je svjetlo i u njemu nema nikakve tame.* I zato bi naša sudbina bila da umremo i, poput Saurona, *daleko od svjetla, zauvijek osakaćeni, budemo zloduh u tami koji još može samo sam sebe mučiti.*

Da se nije umiješao spasitelj, Balrog bi nas sve pohvatao i bacio u dubinu, a Tamni bi Neprijatelj mogao započeti vječnu vladavinu nad Međuzemljem. No čovjek koji nam je pritekao upomoć iz drugog svijeta stao je zaštitnički pred nas. Sin Božji bio je spreman otići u smrt za nas i za nas pretrpjeti vječne paklene muke (što je, kao vječno biće, mogao u tri sata na križu) da bismo se mi spasili. On je platio naš dug.

Kad je Gandalf vidio kakav ih neprijatelj progoni kroz pećine Morije, povikao je svojim sudruzima: “Bježite! Ovom dušmaninu nije nitko od vas dorastao.” Hej! Kad bismo samo to shvatili: Isus je na križu pobijedio neprijatelja kojemu nije dorastao nijedan čovjek. Nikakva mudrost, dobra djela, niti dobra volja ne mogu pobijediti Sotonu jer svatko tko griješi, pod njegovom je vlašću.

Nada u spasitelja koji će jednom svladati velikog neprijatelja, Sotonu, najstarija je nada što je čovječanstvo nosi u srcu. Onoga zlokobnog dana, kada je tamna sjena paloga Lucifera pala u ljudska srca, onoga dana kada im je objavljena smrtna presuda te su morali *napustiti Blaženo kraljevstvo*⁵¹, već u onaj sivi dan dano im je da čuju vijest o budućem spasenju. Bog je navijestio: “Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojega i roda njezina; on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu.”⁵²

⁵¹ U Tolkienovu svemiru nalazimo zemlju Aman (kvenijski: “blažena, slobodna od zla”) kao pandan raju; općenito se naziva “Besmrtna zemlje”

⁵² Postanak 3:15

U hebrejskom originalu stoji da će neprijateljstvo vladati između tvojega sjemena i *sjemena žene*. Čudno proročanstvo, zar ne? Da životvorno sjeme dolazi od muškarca, ljudima je oduvijek bilo jasno, pogotovo u patrijarhalnom vremenu kakvo je bilo ono u kojem je napisana Knjiga postanka. Pa ipak, Bog je jasno objavio da će ubojicu zmaja, onoga koji će pobijediti Sotonu, staru zmiju, roditi djevica. Koliko je to važno, vidjeli smo već ranije. Nijedno normalno rođeno, smrtno biće ne bi imalo moći zgaziti glavu starodrevnog demona jer mu je zbog grijeha i samo podređeno. No Isus, takoreći prototip novoga čovječanstva, koji preko djevice dolazi k nama iz višeg svijeta, imao je moć. I zgazio je zmiji glavu i pritom, kao i Gandalf, našao smrt.

Ta se znamenita borba između dviju prasila događa na Golgoti u Jeruzalemu. U starom jeziku Abrahamovu, to se mjesto zvalo *Morija*.⁵³

Bez Spasitelja između nas i Đavla, bezizgledno smo izgubljeni. Jesmo li već utekli u sigurnost iza Isusa?

I još nešto: veliki obračun na mostu u Moriji za Gandalfove je prijatelje bila dvojbena pobjeda. Žalost zbog njegove smrti bila je duboka i mnoge su pjesme pjevale o tome, no utoliko je veći bio trijumf kada se, vrativši se iz smrti, pobjedonosno umiješao u bitku.

Biblija proriče Isusov povratak u moći i slavi. Sva proročanstva o njemu dosad su se 100% ispunila pa ni veliko finale, logično, neće izostati. Hoće li, kada se Isus vrati kao bijeli jahač, to za mene biti užas ili radost?

ἡμεῖς ἵππῳ ἵκῃ
ἡμεῖς ἵππῳ ἵκῃ

⁵³ Postanak 22:2; 2 Ljetopis 3:1

Pod plaštem ludosti na Kletu goru

“Pa dobro, neka nam ludost bude veo!”

Gandalf Elronodovu vijeću, Knjiga II, 2.
poglavlje, str. 320

*“Jedini plan što nam je ponuden jest da
jedan polutan ode naslijepo u Mordor ...
Čista ludost! Valjda vam je to jasno ...Ali
da se to možda ne buni vaš zdrav razum?”*

Boromir Frodu, Knjiga II, 10. poglavlje, str.
469

U *Gospodaru prstenova* biju se bitke i sve su važne, no na koncu sve ovisi o Frodu, koji mora uništiti Prsten. Ako mu ne uspije uništiti Prsten i razbiti njegovu moć, svaka će pobjeda na kraju biti uzaludna.

Kakva priča! Najmanji i najslabiji mora u srce carstva zla. Tamo gdje ne dospijeva nijedna vojska, a put ne nalazi ni najmoćniji čarobnjak, tamo mora poći dobri gospodin Frodo Baggins, ugledni hobit iz Shirea. U njegovim nevinim ručicama leži sudbina cijeloga svijeta i svih naroda.

Nije samo Boromir smatrao taj plan nečim najglupljim što se moglo smisliti. I mnogim se vilenjacima zavrtilo u glavi pri pomisli da će Frodo sam otići u srce Mordora, a šutjeli su samo iz poštovanja prema Elronodovoj mudrosti.

No najveća od svih ludosti pokazat će se kao najdublja mudrost. Taj ludi put u Mordor, koji je izgledao kao očajničko samožrtvovanje, bio je naime jedini mogući način da se pobijedi Sauron. Samo zbog toga uopće nije bio tako glup. Osim toga, Gospodar Tame ni u najgorem

snu nije slutio da bi Bijelo vijeće moglo doći na tako suludu ideju i predati se u ruke najvećoj slabosti.

U *Gospodaru prstenova* tražimo kršćanske istine. Autor nam je dao na znanje da ćemo ih naći. I nalazimo ih. No kakvo je značenje središnje teme romana?

Radi se o *Prstenu Moći* (točnije rečeno, *Zle moći*) i njegovu uništenju. Dobri su izabrali strategiju, koju samo upućeni mudraci i poslušni učenici (naprimjer Faramir) smatraju dobrom. Svi drugi za nju imaju samo jednu riječ: ludost - i reagiraju s prezirom.

Ranije smo Prsten usporedili s grijehom i možda je nekoga zasmetalo takvo tumačenje. Liv Tyler, u filmu Aragornova nevjesta Arwen, rekla je o značenju Prstena: "Moramo zamisliti da on stoji za nešto sasvim, sasvim loše, što nikada nije trebalo doći na svijet." To je vrlo točno, ali što bi bilo to nešto? Pronalazak kotača ili parnog stroja? Koliko god mrzili tvorničke dimnjake, nitko ipak ne bi prokleo cjelokupan napredak tehnike. Koje to nešto nije nikada trebalo doći na ovaj svijet? Koje je to onda nešto, kao Prsten Jedan, *skroz-naskroz zlo*, kako je objasnio Elrond, da njegovo postojanje nema baš nikakva opravdanja?

Naravno, mnogi nas opisi Prstena jednostavno sasvim općenito podsjećaju na kušnju moći. Moć nas privlači, rado bismo je posjedovali i postoji velika opasnost da na koncu ovlada nama, iznutra nas iscrpi i upropasti. No objašnjavati Prsten samo kao kušnju moći nije dovoljno duboko. Sama moć nije samo negativna. I Aragorn, Gandalf i Galadriel bili su moćni i htjeli u određenom smislu imati moć da bi pobijedili zlo. To nije, niti je bilo loše.

Zagonetka što nam je postavlja Tolkien dublja je. Sauron kuje Prsten da zavlada svima i u tami ih sveže. Cijela se njegova moć temelji na tom jednom Prstenu, a tek što je on uništen, Sauronova je vlast slomljena i svi narodi mogu (pod vladavinom dobrog kralja) živjeti slobodno. No Prsten je moguće uništiti na jednom

jedinom mjestu, a samo ga jedna osoba može donijeti na to mjesto.

Što znači taj Prsten i ta strategija uništenja?

Bez Biblije nećemo riješiti zagonetku, a s njom će to, naprotiv, biti sasvim lako. Pokušajmo napraviti popis. Biblija nas uči da je Đavao onaj "koji ima moć smrti"⁵⁴, i to zbog sljedećeg razloga: "Žalac smrti je grijeh, a snaga je grijeha Zakon"⁵⁵.

Što bi pak to trebalo značiti? Prvo je jasno, smrt je Sotonina sila. Bog je Bog svjetla i života, koji želi samo stvarati i održavati život. Neprijatelj je gospodar tame i smrti, koji samo želi razarati. Kako je onda došlo do toga da Đavao može izazvati smrt u Božjem stvorenju? Pa Bog je mnogo jači, zašto dopušta Sotoni da upropaštava, muči i ubija? Zašto? Zato što Božja pravda (Zakon) kaže: posljedica grijeha je smrt.

Đavao je to znao i tako je Tamni Neprijatelj iskoristio Božji Zakon. Lukavo je zaključio: "Bog je pravedan, čak i ako još uvijek voli slabašne ljude, grijeh ne može tolerirati. Mora ih kazniti, to ne može poništiti, inače bi izgubio čisto svjetlo i ne bi više bio pravedni Bog koji jest. Tako mi preostaje jedno, moram ljude navesti na grijeh, na neposlušnost Bogu. Moram ih nagovoriti da čine ono što sam sâm jednom učinio: napuste napjev što ga je zadao Bog, i potaknuti ih da pjevuje vlastitu pjesmicu. Tako ću ih imati zauvijek. Doći će pod vlast destrukcije dok konačno, unakažene negdašnje ljepote, ne skončaju osakaćeni u najdubljoj tami. Ništa ih neće moći otrgnuti iz mojih šapa jer sam je sveti Božji Zakon protiv njih." Silan je bio Đavlov podrugljivi smijeh kada je u mračnim zakutcima duše kovao taj prsten propasti. Vlastita mu je mudrost laskala. Ta nadigrao je i samoga Boga. Doista, grijeh, to je bio prsten da zavlada svima i u tami ih sveže! Kad bi jednom došao na svijet, uvijek bi živio dalje.

⁵⁴ Hebrejima 2:14

⁵⁵ 1. Korinćanima 15:56

Njegova se pobjeda činila savršenom jer ljudi su zakazali. Poput Isildura, nisu mogli odoljeti napasti i Đavlovu krilaticu “*želim biti slobodan od Boga*” baciti daleko od sebe u vatru. Prsten je došao na svijet. To se više ne može poništiti. Sam Božji Zakon ide Đavlu na ruku, daje mu pravo da nad nama i našim planetom širi svoju razornu vlast.

Pa kako se onda možemo spasiti od vječne tame?

Pohodom na Kletu goru pod plaštem ludosti. “[Krist] je sam u tijelu svome grijeha naše ponio na drvo da mi umrijevši grijesima, pravednosti živimo; on čijim ste se modricama izliječili.”⁵⁶

Isus je na sebe preuzeo teret grijeha cijelog čovječanstva. Svaku zamislivu zloću, koju je od početka pomislilo, izgovorilo ili počinilo čovječanstvo, uzeo je na sebe. Kao i Frodo teret Prstena, tako je Isus na vlastitom tijelu morao nositi teret naših grijeha i tamo na Golgoti, tamo ga je uništiti. “*Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta,*”⁵⁷ prorekao je Krstitelj vidjevši Isusa.

Kao što je postojalo jedno jedino mjesto gdje se mogao uništiti prsten, tako se i Sotonino vladalačko pravo moglo slomiti na samo jednom mjestu: na golgotskom križu. *Zašto?* Jer je Isus tamo odstranio naše grijeha, koji su Đavlu davali pravo vlasti nad nama. *Kako je Isus na križu mogao odstraniti naše grijeha?* Tako što je na križu snosio posljedicu, plaću za grijeha.

Božja pravedna kazna za grijeh je vječno prokletstvo. Grozna smrt na križu smrt je prokletoga. Prekršitelji zakona javno su, nakon sati mučenja, goli pribijani na stup srama, gdje su polagano, na opće gađenje, crkavali. Natpis s njihovim zločinom pribijen im je, čitljiv za sve, iznad glave. Takvom je smrću umro Isus! Njegov križ nije bio od zlata i dragog kamenja, bio je to surov mučenički stup prokletoga.

Ljudi su na njega pljuvali, demoni su se držali za trbuhe od smijeha, jedva da su u to mogli povjerovati: “Idiot!

⁵⁶ 1. Petrova 2:24

⁵⁷ Ivan 1:29

Kakav slabić! A mi smo mislili da je mudar, da je moćan - a sada ovo! Crkava nam pred očima kao zadnje smeće. Kakav ludak!”

Pod plaštem ludosti Isus stupa na Golgotu. “A vojnici spletu vijenac od trnja i stave mu na glavu. I zaognu ga grimiznim plaštom pa rekoše: ‘Zdravo, kralju Židova!’ I pljuskaše ga ... Izide tada Isus s trnovitim vijencem, u grimiznu plaštu, a Pilat im reče: ‘Evo čovjeka!’ A kad ga ugledaše glavari svećenički i njihovi podložnici povikaše: ‘Razapni! Razapni!’”⁵⁸

On, koji je mogao zapovijedati oluji, mrtvima i demonima, pošao je slab i, kako se činilo, bespomoćan u ralje lava i pustio da ga pretvore u lutka. Kakav ludak! “Ako si Sin Božji, sidi s križa!”⁵⁹

No Isus nije sišao. Tama je prekrila cijelu zemlju. Sunce više nije davalo svjetla, a on je odjednom povikao: “Eli, Eli lama sabahtani! Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio!”⁶⁰

I sada je i on sam bio u najdubljoj tami, u plamenu, gdje je skovan grijeh. U plamenu vječne odvojenosti od Boga. Paklene muke prožele su mu duh, dušu i tijelo. Sada nije bio samo odbačen od ljudi, već i od Boga. Jer sve je zlo svih ljudi bilo na njemu, grijeh sâm. “*Njega koji nije upoznao grijeha, zbog nas je grijehom učinio da mi postanemo pravednost Božja u njemu. Krist nas je otkupio od prokletstva Zakona postavši za nas prokletstvom - jer je pisano: ‘Proklet tko god visi na drvetu.’*”⁶¹

Ono što je na prvi pogled izgledalo kao ludost, bila je zapravo Božja mudrost. Na križu je Isus uništio grijeh, bacio ga natrag u vatru gdje je iskovan. Platilo je smrću kako je Božji zakon zahtijevao, i najednom je sva Sotonina moć bila slomljena.

⁵⁸ Ivan 19:2-6

⁵⁹ Matej 27:40

⁶⁰ Matej 27:46

⁶¹ 2. Korinćanima 5:21; Galaćanima 3:13

Đavao se smatrao tako sigurnim. Njegova je logika bila tako zavodljivo jednostavna, a ipak tvrda od svakog metala u svemiru: "Plaća za grijeh je smrt. Sve sam ljude doveo u grijeh. Budući da je Bog pravedan, mora ih osuditi. Stoga će ih moja tama zauvijek vezati." No Isus je učinio ono o čemu nije sanjao ni u najgorim snovima. Gandalf objašnjava kako je Tamni Neprijatelj "silno mudar i točno mjeri sve na vagi svoje zlobe. Ali jedina mjera za koju on zna jest žudnja, žudnja za vlašću, a sva srca prosuđuje po sebi. Njemu ne bi nikad palo na pamet da će se itko odreći toga, da ćemo mi, domogavši se Prstena, poželjeti da ga uništimo."⁶²

Žudnja za moći, to je Luciferu došlo glave. Nije se radilo o tome da je on samo želio imati nešto više sposobnosti, biti malo veći i ljepši. Htio je biti poput Boga, apsolutno suveren zapovjednik - neovisan, uzvišen i obožavan od svijetu. Bilo mu je nezamislivo da bi jedini uzvišeni, Bog slave, mogao doći na zamisao da se sam ponizi do najveće sramote na križu, da bi i pomislio odreći se časti i slave kako bi se nezahvalna mala stvorenja (mi ljudi) uzvisila. Ne, u njegovu duhu za takvu misao nije bilo mjesta. Tako čitamo i u Bibliji: "Propovijedamo mudrost Božju ... koju ni jedan od vladara ovoga svijeta nije upoznao (misli se na demonske sile koje su stajale iza ljudskih vladara); jer da su je upoznali, ne bi Gospodina slave razapeli."⁶³

Tek kada je Isus Đavlu, tamo na Kletoj gori, u odjeći bezazlena polutana, izmakao tlo pod nogama, ovomu se smračilo i strah mu je prošao kroz kosti. Neka Tolkien opiše taj genijalni trenutak: "Sila se u Barad-dûru uzdrimala ... Gospodar tame iznenada ga je primijetio, a njegovo Oko probilo je sve sjene i bacilo pogled preko ravnice do vrata koja je sam bio načinio; pri bljesku koji ga je zasjenio, pojmio je svu veličinu svoje ludosti i napokon prozreo planove svojih neprijatelja ... Znao je da je u smrtnoj pogibli i da mu sudbina visi o niti, Um mu se

⁶² Gospodar prstenova, Knjiga II, 2. Pogl. Str. 320

⁶³ 1. Korinćanima 2:7-8

otresao svih smicalica i mreža od straha i izdaje, svih svojih lukavština i ratova. Svekoliko se njegovo carstvo potrese ... Na njegov poziv, nazgûli, utvare Prstenove, polete prodorno kričeći, u posljednjem očajničkom pokušaju ... "⁶⁴ No tamni Knez nije mogao ništa više učiniti kada je Isus glasno povikao: "Svršeno je!"⁶⁵ Njegova je glava zgažena, a cijelo se njegovo carstvo urušilo. "...kule i kruništa, visoke kao bregove, podignute na silnom gorskom prijestolju iznad neizmernih jama; velika dvorišta i tamnice, zatvore bez očiju, okomite kao litice, i razjapljene dveri od čelika i dijamanta: a onda sve odjednom mine."⁶⁶ - Aleluja!

Mudrost, koja nosi plašt ludosti. Kakav je naš komentar? Želimo li prihvatiti tu mudrost i zamoliti Isusa Krista za oprostjenje grijeha ili ćemo je i dalje prezirati kao glupost?

"Jer je propovijedanje o križu ludost onima koji propadaju, a nama koji smo spašeni sila je Božja."⁶⁷

𐌹𐌿𐌺𐌰𐌽𐌳𐌹𐌿𐌹𐌸𐌰𐌽𐌰𐌹𐌺𐌰
𐌹𐌿𐌽𐌰𐌹𐌺𐌰

⁶⁴ Gospodar prstenova, Knjiva VI, 3. pogl., str. 242

⁶⁵ Ivan 19:30

⁶⁶ Gospodar prstenova, Knjiga VI, 3. pogl., str. 243

⁶⁷ 1 Korinćanima 1:18

Nada na Stazama mrtvih

“Ja ne mogu poslati nikakvu pomoć, moram sam otići tamo. Ali ima samo jedan put ... to su Staze mrtvih.... Živi se nikad nisu koristili tim putem ... jer njima je taj put zatvoren. Ali u ovom mračnom času može se njime koristiti Isildurov nasljednik ako se usudi.”

Aragorn Gimliju, Knjiga V, 2. poglavlje, str. 48

Sjenu Golgote nalazimo više puta u Gospodaru Prstenova. Tri nas sudruga jako podsjećaju na Isusa Krista: Aragorn, Gandalf i Frodo. Svoj je trojici zajedničko jedno: da bi spasili druge, polaze u smrt koju će, međutim, preživjeti. Gandalf umire u Moriji, Frodo više puta pada u bezdan noseći Prsten, a Aragorn mora poći *Stazama mrtvih*. No njegov put, kao i Frodov pohod u Mordor, izložen je najžešćoj kritici - i to njegovih najvećih obožavatelja.

Lijepa je Éowyn izvan sebe. Njezin ljubljeni junak želi dobrovoljno poći u smrt! Da ne bismo krivo shvatili, hrabra djevica štitonoša ne bi imala ništa protiv da Aragorn pođe u opasnu bitku i tamo riskira život. Ali da želi poći *Stazama mrtvih*, to je smatrala nečim najnerazboritijim. “Ne bih htjela da nešto tako uzvišeno i plemenito olako odbacite,” predbacila mu je, “To je ludost. Ovdje ima slavnih i odvažnih ljudi koje ne biste smjeli povesti u carstvo sjena nego u rat, gdje su ovi ljudi potrebniji.”

Razumijemo Éowynin krik, jer kome koristi besmislena žrtva. No Aragorn je znao što čini. “Nije to ludost, gospo - odgovori joj on. - Jer ja idem stazom koja mi je predodređena.” Kraljevski nasljednik nije se iz hira uputio *Stazama mrtvih*, već je temeljem drevnih proročanstava znao da je taj put namijenjen njemu i nikome drugom.

“Neka se Aragorn spomene riječi vidovnjaka i Staza mrtvih,” savjetovao mu je Elrond. A to je i učinio.

*Jer za krivokletnike sad kuca ura:
pred kamenom Eretha ponovo će stati
i čuti rog kako na brežju ječi.
Čiji će to rog biti? Tko će ih zvati?
Njih zaboravljene ljude iz sivog sumraka
Zvat će sljednik onog kome su prisegu dali.
Sa Sjevera će doći silnom potrebom gonjen
I prijeći prag vrata što k Mrtvima vode.⁶⁸*

Kada čovjek sve zna, onda put nije ludost jer je od davnine predodređen. Aragorn nije rado pošao tim putem. No pošao je jer je znao da mora poći. “[Idem] zato što moram. Samo tako imam još neke nade da ću odigrati svoju ulogu u ratu protiv Saurona,” odgovorio je zabrinutoj Éowyn.

Što je to drugo nego fantastično prepričani istiniti događaji od prije 2000 godina? “*Otada poče Isus izlagati svojim učenicima da mora poći u Jeruzalem i mnogo pretrpjeti od starješina, glavara svećeničkih i pismoznanaca; da mora biti ubijen i treći dan uskrsnuti. Petar ga pozva na stranu i poče odvrćati riječima: ‘Smilovao ti se Bog, Gospodine! To se tebi nipošto ne smije dogoditi!’*”⁶⁹ Petar nije želio svjedočiti kako se nešto tako uzvišeno i plemenito olako odbacuje. Samo tako dobrovoljno poći u sigurnu smrt, pa to je ipak ludost. Pogotovo ako netko, poput Isusa, raspolaže čudesnim moćima i živ bi mogao učiniti mnogo dobra. No Isus se nije dao smesti, znao je kakav mu je zadatak i da je put na Golgotu jedini na kojemu u ratu sa Sotonom može dati doličan doprinos. Mogao je izliječiti još mnoge bolesnike

⁶⁸ kao i svi ostali citati: Gospodar prstenova, Knjiga V, 2. pogl.

⁶⁹ Matej 16:21-22

i održati još mnogo mudrih govora, no samo je odlaskom u smrt proklete krivokletnike mogao osloboditi od kletve. Isus je znao: razborito je poći tim putem. Jer stari su ga proroci predvidjeli i jasno rekli da će izaći kao pobjednik.

Aragornov put nije, kao ni Frodov, bio put pomračena uma. Samo je neupućenima tako izgledao. Nijednoga nije tjerala ludost ni očajanje, već mudrost. “Mudrost je uočiti što je nužno i pošto su odvagane sve druge mogućnosti,” komentirao je Gandalf njihov put, “iako se to može učiniti i ludošću onima koji se hvataju lažne nade.”⁷⁰

Isusov put na Golgotu izgleda nam poput čiste besmislice. Da Sin Božji mora za nas umrijeti otkupljujućom smrću kako bismo mi imali mir s Bogom i izbjegli vječnu tamu, čini nam se gotovo suprotnim zdravom ljudskom razumu. No to je samo zato što se još uvijek *hvatamo lažne nade*. Mislimo da dobrim djelima možemo poništiti svoje grijeha ili se meditacijama, hodočašćima ili nekakvim ritualima osloboditi zla u sebi. Ili mislimo da će nam biti dobro ako problem grijeha jednostavno zanemarimo i pravimo se nevješti. Zbog takvih nam nada Golgota izgleda nepotrebna ili čak besmislena. No hvatamo se lažnih nada, koje će nas gorko razočarati! Plaća za grijeh je smrt i propast u ovome, kao i u budućem životu. Ništa nas ne može osloboditi od tog zakona! To nam je dosad već trebalo pokazati i samo iskustvo. Naš je Spasitelj morao poći stazom smrti da bi nas spasio. Smrt i uskrsnuće Isusovo moramo pretvoriti u nadu, vjerovati u njega i slušati njegov glas (kao mrtvi krivokletnici). Tako ćemo naći spokoj i mir - u ovome i u budućem životu.

ἰησοῦς χριστός

⁷⁰ Gospodar prstenova, Knjiga II, 2. pogl. , str. 320

Pod krivom zastavom

“Pomislio sam kako je čudno i divno što su planove Mordora pomrsile takve utvare užasa i tame. Mordor je bio poražen vlastitim oružjem!”

Legolas Merryju i Pippinu, Knjiga V, 9. poglavlje, str. 162

“Učinilo [im se] da su nekom nevjerojatnom čarolijom njihove lade odjednom pune njihovih neprijatelja.”

Vojska Mordora, Knjiga V. 6. poglavlje, str. 126-127

Južni vjetar, koji je rastjerao mordorsku tamu i šibao kišu u lice braniteljima Minas Tiritha, oslobodio je onima pod opsadom vidik od kojega im je zamrla svaka nada. Na ljeskavoj vodi ukazalo se brodovlje tjerano vjetrom. Crna jedra, napuhana vjetrom, jurila su uzvodno Anduinom. Znak Neprijatelja! Čisti užas spopao je straže u gradu i ratnike na polju. Sad je sve izgubljeno!

Éomer zapuše u rog, odlučan, protivno svakoj nadi, da se bori do smrti. Rugajući se, zaprijeti crnim lađama mačem, viče na njih .. odjednom se na prvom ratnom brodu razvije zastava s bijelim stablom, znakom kraljeva Gondora. Éomer od radosti baca mač u zrak i zapjeva. Vođa crne flote nije nitko drugi nego Aragorn. Nenadano se vraća sa Staze mrtvih, oteo je Neprijatelju flotu, a oslobođeni galijaši sada zahvalno veslaju punom snagom *za njega*. I brže od svega vjetar ga nosi do odlučujuće, sudbinske bitke pred vratima Minas Tiritha. Pod krivom zastavom putuje veliki kralj, najplemenitiji kojega je vidjelo Međuzemlje, za spas čovječanstva. Ta tko je to mogao i samo sanjati ili pomisliti!

Dolazeći sa Staza mrtvih, kralj juri pod krivom zastavom da bi nas spasio. Ako je nešto teško probaviti, onda je to ovo. Nekako zbunjuje to što spasenje mora doći baš preko smrti. Takvo nas učenje prije podsjeća na luckaste sektaše nego na Boga života i radosti, Boga cvijeća i drveća, boja i mirisa, ljubavi i ljepote.

Dolazi nam Isus, priča o Bogu ljubavi, a onda govori o mučeničkom stupu i smrti. Ako druge religije za svoj simbol imaju mjesec ili cvijet, kršćanstvo je postalo poznato po simbolu križa, instrumenta smaknuća, često i s čovjekom pribijenim na njega.

Nekako smo na to naviknuti i ne razmišljamo previše o tome. No ponekad ljudi uskliknu: “Kakva je to religija! Pa to je crnjak! Stalno se govori o Bogu ljubavi, a on jedri pod zastavom smrti i užasa. Što da mislimo o tome?”

Nakon svega što sada znamo, možemo odgovoriti na taj prigovor. Doista je krajnje čudno da knez života preko smrti dolazi do pobjede, ali kada se uzmu u obzir sve okolnosti, upravo je to prilično logično. Isto tako logično kao i činjenica da su Aragornu trebale lađe s crnim jedrima kako bi spasio Gondor. Biblija pojašnjava: “Budući da su djeca (tj. ljudi) sudionici tijela i krvi, isto tako i on uze udjela u tome *da smrću uništi onoga koji je imao moć smrti*, (tj. đavla) i oslobodi one koji zbog straha pred smrću sav svoj život bijahu podložni ropstvu.”⁷¹

Što god da su ljudi napravili od toga, križ nikada nije trebao biti glorifikacija smrti i bola. Naprotiv, križ je izlaz iz smrti i bola. Isus je na križu *odstranio* smrt i bol. On je smrću pobijedio smrt! Potukao je Đavla njegovim vlastitim oružjem. To je bio težak udarac za starog lašca!

Mnoge je zbunilo to što je Isus poveo pobjednički pohod na Mordor pod krivom zastavom. Još i danas se misli: kršćanski svetac ima blijedo lice, vapi prema nebu i odriče se svih životnih radosti. Voli tvrde crkvene klupe, sjetnu glazbu, suhi kruh i nosi trnovit pojas da bi - poput

⁷¹ Hebrejima 2:14-15

Isusa - još i lijepo patio i ne bi bio previše sretan (možda tek u religioznoj ekstazi).

Kakvo izvrtnanje istinskoga kršćanstva! Isus nije pošao na križ da bi glorificirao patnju. On uopće nije želio poći na to strašno mjesto, učinio je to samo zato što je, poput Aragorna ili Froda, znao kako nema drugog načina da nas spasi. Mora nam biti jasno: on nije došao da bi nam donio muku, već da nam dade život. “*Ja dođoh da imaju život - da ga imaju u izobilju.*”⁷²

“*Osiromašio je,*” kaže Biblija, “da bismo se mi *obogatili.*” Umro je, da bismo mi živjeli. Tko dolazi k njemu, ne mora se odreći životnih radosti, već ih tek tada može pravo uživati! Isus nas je svojom smrću pomirio s Bogom, a Bog je veliki tvorac izvora svih životnih radosti. Za Đavla vrijedi isto što je rečeno o Sauronu: “Sjena koja ih je uzgojila može samo oponašati, a ne i stvarati nikakva nova prava bića. Ne vjerujem da je ona porodila orke nego ih je samo pokvarila i izopačila.”⁷³

Đavao može samo pokvariti i izopačiti Božje darove, drugo ništa. Bog je stvorio jelo, piće, ljepotu, glazbu, rad, spolnost, kreativnost, sposobnosti i sve one genijalne stvari koje nam uljepšavaju život. Đavao nas samo zavarava da su to njegova dobra, a zapravo kvari i izopačuje Božje darove čovjeku, tako da nas oni porobljavaju i razaraju nam dušu i tijelo. Mjesto da nam Božji darovi budu izvor radosti i blagoslova, uništavamo se prežderavanjem ili pretjeranim mršavljenjem, bijegom u opijenost (kakvim god sredstvima to činili), neobuzdanim seksom, egoizmom, itd.

Isus nije došao da bi uništio životnu radost, već da bi je ponovno uspostavio. “Ne čini” u Bibliji nije izraz negiranja života, već kraj mordorskih djela koja Božje darove žele pretvoriti u prah i pepeo. “Zato se pojavio Sin Božji da razori djela đavlova.”⁷⁴ To, jasno rečeno, znači: povratak boja, radosti i istinskog užitka.

⁷² Ivan 10:10

⁷³ Gospodar prstenova, Knjiga VI, 1. poglavlje, str. 204

⁷⁴ 1. Ivanova 3:8

Nemoj da te zbuni to što je Spasitelj morao jedriti pod krivom zastavom da bi uništio zlo. On nam donosi život u izobilju. Okruniš li ga kraljem svoga života, raspršit će svu mordorsku prašinu što je tvom životu davala gorak okus.

𐌀𐌀 𐌀𐌀𐌀 𐌀𐌀𐌀

Kralj Gondora iscjeliteljskih ruku

“Zaboravljaš s kim razgovaraš,” strogo će Aragorn siječajući očima. “Zar nisam otvoreno obznanio svoje pravo pred vratima Edorasa?”

Aragorn Gimliju, Knjiga V, 2. poglavlje, str. 47

“Ja se neću odreći prijestolja da budem ishlapjeli komornik jednog skorojevića. Sve kad bi mi on i dokazao svoje pravo, ipak on potječe samo od Isildurova roda. Ja se neću pokloniti pred takvim čovjekom, posljednjim izdankom propale kuće koja je odavno izgubila gospodstvo i dostojanstvo.”

Denethor Gandalfu, Knjiga V, 7. poglavlje, str. 135

Aragorn je nešto kao drugi glavni lik u Gospodaru Prstenova. Frodo, koji nosi Prsten, dakako je protagonist i stvarni junak romana, a inače je onako kako je Gandalf rekao u Elrondovu vijeću - *svaki junak igra tek neznatnu ulogu u velikim događajima*. Za Međuzemlje je Aragorn nesumnjivo glavni lik. Hobit je nenadano upao u priču, ali *“Aragorn, sin Arathornov, poglavar Dúnedaina iz Arnora, zapovjednik vojske Zapada, nosilac Sjeverne zvijezde, vlasnik prekovanog mača, pobjednik u bici, čije ruke donose bolesnicima iscjeljenje, Vilin-kamen, Elessar od Vanadilove loze, sin Isildura, sina Elendila od Númenora*⁷⁵, kralj Gondora, on je ljudima velika nada.

On je velika nada za cijelo Međuzemlje. Jer nadolazeće doba bit će doba ljudi i samo ako čovječanstvo ima pravoga kralja, može napredovati. Aragorn je bio onaj koji je mogao reći: *“Rekao bih da ga je spoznaja da živim i bodam ovim svijetom pogodila ravno u srce, jer nije to do sada znao. ... I sad, u času njegovih velikih nauma,*

⁷⁵ Gospodar prstenova, Knjiga VI, 5. pogl., str. 267

javlja se Isildurov nasljednik i mač; pokazao sam mu prekovano sječivo."⁷⁶

Ako smo Stridera u prvom dijelu "Prstenova družina" smatrali zgodnim usputnim likom, u trećem dijelu "Povratak kralja" postaje jasno da je on, ispočetka tako neugledan, najvažnija osoba cijelog događanja.

Gondor već stoljećima nije imao kralja. Tako tradicionalno orijentiran narod kao što su bili ljudi iz Gondora danas više ne poznajemo: i nakon duge odsutnosti pravoga kraljevskog nasljednika (već 26 naraštaja), još nisu zaboravili da je njihov regent samo namjesnik i da bi kraljevstvom zapravo trebao vladati kralj. Vladari Gondora i dalje su se vjerno nazivali namjesnicima, iako su bili moćni poput kraljeva.

No Gondor se pod namjesničkom vlašću raspao. Neprijatelj je osvajao komad po komad i sada, na kraju vremena, njegova je prevlast bila tako velika da mnogi nisu imali više nikakve nade. Faramir, namjesnički sin, sumorno je objasnio Frodu: "Poodavno smo izgubili svaku nadu. ... Mi smo narod koji propada, jesen bez proljeća."⁷⁷

U toj se beznadnosti odjednom pojavljuje nasljednik *Elendila*, prvog i najvećeg kralja Međuzemlja. S velikom je strpljivošću nasljednik dugo čekao vrijeme kada će se pokazati ljudima u Gondoru. A pokazalo se da je s dobrim razlogom čekao tako dugo kako bi stupio na vlast.

Denethor, gondorski namjesnik, nije bio spreman odstupiti. Iako se za cijeloga života nikada nije proglasio kraljem, a čak je i sinove čestito podučio da će biti samo namjesnici, smatrao se kraljem i nije više bio spreman prepustiti prijestolje drugome. "Ja se neću pokloniti pred takvim čovjekom, posljednjim izdankom propale kuće koja je odavno izgubila gospodstvo i dostojanstvo." To su bile jasne riječi!

Aragorn nije želio raspirati građanski rat. U naravi mu jednostavno nije bilo da silom zatraži vlast. Koliko je duboko u njemu ukorijenjena skromnost (ili, da kažemo,

⁷⁶ Gospodar prstenova, Knjiga V, 2. pogl., str. 48

⁷⁷ Gospodar prstenova, Knjiga IV, 5. pogl., str. 320

poniznost), vidimo već pri njegovu susretu s hobitima. Kada ga je Frodo upitao zašto nije na stol podastro jače dokaze, odgovorio je sljedećim riječima: "*Moram priznati da sam se nadao da ćete mi povjerovati na riječ. Progonjenu čovjeku ponekad dodija nepovjerenje pa čezne za prijateljstvom.*"⁷⁸

Veliki, moćni kralj, pred kojim dršće čak i Sauron, nije se želio popeti na prijestolje prijetećim gestama. On je sasvim drukčiji od moćnika ovoga svijeta, čak i čezne za prijateljstvom s malim hobitima iz Shirea. Kakav kralj!

Radosna vijest, Evandjelje, radosna je vijest o kralju. To jedva da je poznato. Većina poznaje Isusa kao nekoga tko u staroj odjeći luta šumama i ljudima čini dobro, i kao nekoga tko u razderanim ritama sam ide na Kletu goru. Ali da je On veliki, moćni kralj, to nam je, čini se, promaklo.

No upravo se ta činjenica naglašava od samoga početka. Otvorite li Novi zavjet i počnete čitati, samo što vas neće udariti kap jer počinje dosadno kao što se može i zamisliti: "*Knjiga rodoslovlja Isusa Krista, sina Davidova, sina Abrahamova.*" Zatim slijedi rodoslovlje puno neizgovorljivih imena, koje dokazuje da je Isus zaista nasljednik Abrahamov i Davidov.

Što bi to trebalo značiti? Zar knjiga, koja bi trebala sve zanimati, ne bi mogla početi malo zanimljivije?

Novi zavjet počinje tako neprivačno jer je zaista važno dokazati kako je Isus po pravu kralj. Isus je kralj, to je poruka koju treba prenijeti.

Kralj - što, kako, o čemu se radi? U nultom satu Bog je prorekao Evi da će jedan od njezinih potomaka pobijediti zmiju. Pred oko 4000 godina, Bog je prorekao Abrahamu da će jedan od njegovih potomaka postati blagoslovom svih naroda na Zemlji⁷⁹. Pred oko 3000 godina Bog je rekao kralju Davidu (koji je također Abrahamov potomak), da će jedan od njegovih potomaka biti onaj

⁷⁸ Gospodar prstenova, Knjiga I, 10. pogl., str. 206

⁷⁹ Postanak 22:18

kojega čovječanstvo već tako dugo čeka. Kada je Bog jednom to tako jasno rekao, zapljuštala su i proročanstva o Spasitelju (što nam je već poznato). Rečeno je: “Zadobit će vječno kraljevstvo, osloboditi narod izraelski od neprijatelja i od grijeha i mir će zavladati svijetom.” Mir u cijelom svijetu, Global Peace - to nije izmislilo nekoliko hipija, već potječe iz Biblije: “*On će biti sudac narodima, mnogim će suditi plemenima, koji će mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove. Neće više dizati mača protiv naroda nit se više učiti ratovanju.*”⁸⁰

To proročanstvo ukrašava zgradu UN-a u New Yorku. Ono je postalo snom čovječanstva, naime, da jednoga dana bude mir na Zemlji.

Svi mi čeznemo za mirom. Ujedinjeni narodi troše milijarde da bi osigurali kakav-takav mir u svijetu. Mnogi aktivisti zauzimaju se za odgoj u duhu bratstva na svjetskoj razini. No svi ti naponi nisu dostatni. Danas smo jednako udaljeni od svjetskog mira kao i prije. Isto nam je kao i kraljevstvu Gondor; unatoč svim hrabrim bitkama pokazuje se zatorni poraz. Sav odgoj, sva diplomacija, zveckanje oružjem, prosvjeđivanje i sva dobra volja ne uspijevaju pobijediti zlo. Zašto? Zato što smo previdjeli jednu važnu pojedinost u proročanstvima o svjetskom miru, a to je: “*ON će biti sudac narodima, mnogim će suditi plemenima.*” ON - kralj. Tek kada on bude vladao, doživjet ćemo Global Peace. Nama je kao Gondoru, ne možemo imati mira dok na prijestolju ne sjedi pravi kralj, Isus Krist.

Što, na prijestolju? Ali tu smo mi, i to već x generacija.

Da, ali mi smo samo namjesnici ili, kako kaže Biblija, gospodari. Čovjek je stvoren na sliku i priliku Božju. Bog mu je rekao: “Vladaj svime što je stvoreno.”⁸¹ A to i činimo. Ono što nismo zapamtili je da trebamo vladati kao Božji *namjesnici*, kao mudri *gospodari*. *Gospodar* nije vladar, već mora biti vjeran onome kome posjed zaista

⁸⁰ Izaija 2:4

⁸¹ usp. Postanak 1:26-28

pripada, to je ono glavno. A upravo to čovjek nije otpočetka shvatio. Adam, prvi namjesnik, odmah se na početku osamostalio. Odbacio je Božji ukaz i sam se okrunio za kralja.

Ondoda nam teško pada predodžba da smo samo upravitelji i stoga odgovorni kralju. No ako smo stvoreni na *sliku i priliku Božju*, onda to, jasno rečeno, znači da je naš zadatak Boga učiniti vidljivim na Zemlji, zastupati ga. Svaki kralj, svaki sudac, svaka majka, svaki otac, svaka učiteljica, pa i svaki čovjek trebao bi biti Božji odraz. Svi smo gospodari i trebali bismo na Božjem mjestu mudro i pravedno vladati, skrbiti, poučavati, biti primjerom i slično.

Za mnoge potpuno nova misao! *Pilat* je rekao Isusu: “Ne znaš li da *ja* imam vlast razapeti te?” Isus mu odvrati: “Ne bi imao nada mnom nikakvu vlast da ti nije dano odozgor.”⁸² Podsjetio je kukavičkog suca da je svu moć koju ima kao sudac dobio od Boga pa će njemu jednoga dana polagati račune za ono što je s tom moći činio. Je li je koristio kao vjerni upravitelj, Bogu na čast ili ne?

Mi nismo ni osobito vjerni, a ni mudri gospodari. Ljudsku povijest apostol je Pavao prikladno sažeo u sljedećih nekoliko riječi: “*Noge im bitre da proliju krv, ruševine i nevolja na njihovim su putovima, put mira nisu upoznali.*”⁸³

Te su riječi stare već skoro 2000 godina, a nisu izgubile ništa od aktualnosti. Atombomski holokaust visi nad našim planetom kao Damoklov mač dok nemilosrdno iskorištavamo životno važne resurse i trujemo svu prirodu. Pomislimo k tome još i na bezbrojne socijalne tragedije što se odigravaju u našem društvu. Što se sve događa u Trećem svijetu i stotinama ratova koji negdje tutnje bolje da zaboravimo jer užas koji tamo slavi svoje pobjede i tako nadilazi našu moć shvaćanja.

⁸² Ivan 19:10-11

⁸³ Rimljanima 3:15-17

“Ruševine i nevolja na njihovim su putovima, put mira nisu upoznali.” Koliko god si željeli da nije tako, sve povijesne knjige i specijalni izvještaji potvrđuju nam da je to, nažalost, tako. Zato je Bog rekao da će poslati novoga kralja koji će najbolje ispuniti svoju zadaću. “*Evo, začet će djevica i roditi sina, i nadjenut će mu ime Emanuel (tj. Bog s nama). Jer, dijete nam se rodilo, sina dobismo; na plećima mu je vlast. Ime mu je: Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Knez mironosni. Nadaleko vlast će mu se sterat, i miru neće biti kraja nad prijestoljem Davidovim, nad kraljevstvom njegovim.*”⁸⁴ To je bila proročka poruka.

To je tajna o Isusu. On je kralj. On je onaj koji će vladati nad svim ljudima. Tada će zlo biti pobijedeno i nastupit će kraljevstvo mira i blagostanja na cijeloj Zemlji. No Isus je poput Aragorna, nikome se ne želi silom nametati. Pun je ljubavi i želi da mu se ljubav uzvрати ljubavlju. Rado bi da vjerujemo u njega zbog njega samoga, a ne zato što sa sobom vuče tonu dokaza i oštar mač.

Aragorn je poput Isusa. “*Mnogi su se već bili okupili pred vratima Kuća da vide Aragorna, pa su i pošli za njim. Kad je on naposljetku povećerao, došli su ga ljudi zamoliti da im izliječi rodake i prijatelje kojima je život ugrožen od ozljede ili rane, ili koji leže pod Crnom sjenom. Aragorn je ustao, izašao i poslao po Elrondove sinove pa su se zajedno trudili oko bolesnika do kasno u noć. A gradom se pronio glas: ‘Kralj se zaista vratio!’*”⁸⁵

“A uvečer kad je zašlo sunce donošahu mu sve koji bijahu bolesni i opsjednute zlodusima. I čitav grad bijaše okupljen pred vratima. I on ozdravi mnoge koji bolovahu od raznih bolesti i mnoge zlodube izagna.”
*“A sve ono mnoštvo bi zapanjeno pa govoraše: ‘Nije li taj Sin Davidov?’”*⁸⁶

⁸⁴ Izaija 7:14 i 9:5-6

⁸⁵ Gospodar prstenova, knjiga V, 8. pogl., str. 156

⁸⁶ Marko 1:32-34 i Matej 12:23

“Kad više nije mogao raditi, Aragorn se zaogrnuo pelerinom, iskrao se iz grada i vratio u svoj šator pred samu zoru da malo odspava.”

*“A rano ujutro, još za mraka, ustane, izide i povuče se na pusto mjesto.”*⁸⁷

Isus, iscjelitelj, uvijek se ponovno povlačio. Iako je u neko doba bio vrlo popularan u narodu, nikada se nije gurao da bude kralj. Naprotiv, kada ga ljudi nisu željeli, odlazio bi. “I gle, sav grad izide u susret Isusu; a kad ga ugledaše, zamole ga da ode iz njihova kraja. I uđe u lađu, pa preplovi i dođe u svoj grad.”⁸⁸

To je razlog što ne živimo u carstvu mira, gdje vlada blagostanje - život u izobilju za sve ljude. Isus je doduše već pobijedio Sotonu, no stupit će na vlast tek kada mu njegovi namjesnici dobrovoljno prepuste prijestolje. Liječio je i poučavao i pozivao ljude da prihvate njegovo kraljevstvo: “*Dodite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, i učite od mene jer sam krotkog i poniznog srca i naći ćete spokoj dušama svojim; jer jaram je moj blag i breme je moje lako.*”⁸⁹

Isus i danas tako poziva ljude k sebi. No većina reagira poput Denethora: “Čak i da dokaže kako je zaista obećani kralj, ne želim mu se podrediti. Želim sam vladati svojim životom i pritom imati mir, a ako to nije moguće, onda radije ne želim ništa.”

Kako tragično! Jer svi koji odbijaju Isusa, završavaju kao Denethor! Isus je rekao: “Svi koji mene mrze ljube smrt.”⁹⁰ Odbiti kraljevstvo Isusovo znači sigurnu propast jer samo on može donijeti iscjeljenje i mir.

Tolkien dojmljivo potvrđuje ono što Božja Riječ neumorno ponavlja: jao onima koji odbiju kralja. Bit će bačeni u tamu, a ondje će biti još samo plač i škrgut zubi.⁹¹

⁸⁷ Marko 1:35

⁹⁰ Izreke 8:36

⁸⁸ Matej 8:34-9:1

⁹¹ usp. Matej 22:13

⁸⁹ Matej 11:28-30

Golum, Denethor i Saruman živopisno nam pokazuju kako izgledaju duševne muke onih koji odbijaju primiti kraljevu milost.

Jesmo li već prihvatili kraljevstvo Isusovo? On je vrlo strpljiv i čeka onoliko dugo koliko je samo moguće. Ipak, doći će dan kada će morati stupiti na vlast!

Isusova je dilema poput Aragornove. S jedne bi strane želio preuzeti vlast bez nasilja, a s druge, ljudi bez njegova vodstva srljaju u sigurnu propast. Isus je znao da će ga velika masa odbiti i unaprijed je rekao da će zbog toga doći loša vremena. U jednom od posljednjih govora slika sliku vremena groze, koje će biti gore od ičega dotad. Govori kako će biti tako loše da ni jedan čovjek ne bi preživio kada se on sam ne bi (nasilno) umiješao i dokrajčio sav teror.

Bit će kao u *Gospodaru prstenova*. Davao će sa svojim planovima koje neumorno kuje postići cilj i zadati odlučujući udarac da bi uništio čovječanstvo. A onda se Isus MORA vratiti da bi spasio ljude, željeli mi to ili ne. No tada neće doći kao ponizni iscjelitelj, već kao silni ratnik, s isukanim mačem, neumoljiv u boju.

Jedva da u to možemo povjerovati jer nismo navikli da “*iscjeliteljska ruka zna baratati i mačem*”, kao što je rekla Éowyn. Pa ipak je tako: kralj nad kraljevima ima iscjeliteljske ruke i strašan mač, on je istovremeno *janje*, spremno umrijeti za druge, i *lav*, koji će uništiti svoje neprijatelje. Kada se vrati, doći će s isukanim mačem i smrtonosnim gnjevom.

Na kojoj ćemo strani stajati? To se odlučuje danas, ne sutra. Denethor je u odlučujućem trenutku stajao na krivoj strani jer se već mnogo ranije namjerio na to da bude i ostane kralj. Pripovijest o Elendilovu nasljedniku nije ga zanimala ni koliko je crno pod noktom i nerviralo ga je što je njegov mlađi sin otišao za tim. Ako nam je danas kao njemu, ako se nikako ne želimo odreći prava na samoodređenje a priča o Isusu ide nam na jetra, onda

ćemo sutra, kada se Isus vrati u sili, stajati na krivoj strani. Tada nećemo moći još na brzinu okrenuti ploču.

Ako, naprotiv, poput Faramira pođemo za *Gandalfovima pripovijestima*, Evandeljem starih proroka, ako poput Faramira čeznemo za istinskim kraljem još prije nego što se ovaj ukaže na bojnopolju, onda će nam biti kao i njemu. Radosno ćemo pozdraviti Isusa kada se vrati i ući ćemo u zemlju naših snova, čak postati veliki knezovi i kneginje u njoj.

Isus će se vratiti. On je kralj koji polaže pravo na nebo i zemlju. Mogu biti samo za ili protiv njega. Nema neutralnog stava prema kralju, ili ga priznajem i klanjam mu se ili se bunim protiv njega.

Danas moram prihvatiti njegovu ponudu i dobrovoljno mu prepustiti kraljevsku vlast. On je knez mira. Ako u budućnosti bude vladao cijelom zemljom, bit će Global Peace. Ako od danas bude vladao mojim životom, mir će već sada doći u moj život. Oko mene će se i dalje igrati prljave igre, no u meni će već nastupiti carstvo mira. To je strašno iskustvo koje nitko ne bi smio propustiti! Isus nema u rukavu samo par jeftinih obećanja o zagrobnom životu. Isus je strašno moćan, čak i danas, kada se još skromno drži u pozadini. To će iskusiti svatko tko pripusti blagoga kralja na prijestolje svoga srca.

Blagi kralj. Zašto je tako omrznut? Što je razlog svoj poruzi kojoj je Isus izložen do današnjega dana? U ovome i u posljednjem stoljeću ustala je cijela horda ‘umjetnika’ koji Isusa vuku kroz blato. Oni sliče orcima koji su oskrvnuli kip odsutnoga kralja. “*Ostao je bez glave, a na njegovo mjesto postavljen je, na porugu, okrugao, grubo istesan kamen, prostački obojen divljačkim rukama na sliku i priliku nacerena lica ... Na njegovim koljenima i masivnoj stolici, posvuda po postolju, bijahu ispisane kojekakve zaludne škrabotine izmiješane s odvratnim simbolima kojima se služi svijet mordorskih crva.*”⁹²

⁹² Gospodar prstenova, Knjiga IV, 7. pogl., str. 350

Isusu se danas rugaju kao i pred 2000 godina, u stripovima, filmovima, knjigama i hitovima svih glazbenih pravaca. Povijest se ponavlja. Na pomisao da bi on trebao biti kralj kojega se valja bojati, naše društvo puca od smijeha.

Kraljeva je družina, dakako, tužna zbog toga. No čak ni oskvrnuća ne mogu drugo nego ojačati njihovu vjeru. *“Iznenada Frodo spazi glavu staroga kralja obasjanu vodoravnim zrakama: ležala je na zemlji kraj ceste. ‘Gledaj, Same!’ uzvikne, a riječi mu od uzbuđenja same izlete. ‘Gledaj! Kralj opet nosi krunu na glavi!’ Oči bijahu šuplje i isklesana brada polomljena, ali je visoko strogo čelo krasila srebrna i zlatna kruna. Puzavica sa cvijećem nalik na bijele zvjezdice bila se ovila oko čela kao da želi iskazati poštovanje palom kralju ... ‘Ne mogu oni pobijediti zauvijek!’ reče Frodo.”*⁹³

Ne mogu oni pobijediti zauvijek - kako točno! To da se Isusa huli i nakon 2000 godina, činjenica da postoje cijele scene kojima je najviši ideal izrugivati mu se, samo pokazuje da On zaista živi i tako je moćan da su čak i poricatelji Boga pri spomenu njegova imena uznemireni. Isus živi i ponovno će doći.

Robovima je Mordora pri povratku kralja prisjeo smijeh. Njih je čekala još samo propast, *daleko od svake nade u bolja vremena.*

Na kojoj strani stojiš? Isus je danas predmet poruge, potrebno je doista duboko uvjerenje da bi se netko danas sasvim otvoreno stavio na njegovu stranu. Jesi li to već učinio?

Isus govori: *“Evo, stojim pred vratima i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori vrata, ući ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom.”*⁹⁴

᠒ᠢᠨᠠ ᠠᠨᠠᠨᠤ ᠶᠢᠨᠠᠨᠠ ᠶᠢᠨᠠᠨᠠ ᠶᠢᠨᠠᠨᠠ ᠶᠢᠨᠠᠨᠠ ᠶᠢᠨᠠᠨᠠ ᠶᠢᠨᠠᠨᠠ

⁹³ Gospodar prstenova, Knjiga IV, 7. pogl., str. 350

⁹⁴ Otkrivenje 3:20

Traže se hobiti

“Tako, dakle, imate još jednog takvog vražička sa sobom! Nije mi jasno što će vam oni, ali da njih šaljete u Mordor kao ubode, to je ipak više i od vaših uobičajenih ludosti.”

Usta velikog zapovjednika Gandalfu, Knjiga V,
10. poglavlje, str. 176

“Ali velika je snaga u tebe, dragi moj hobite!”

Gandalf Frodu, Knjiga II, 1. poglavlje, str. 262

Tolkienu se mora odati priznanje za to što je male hobite učinio junacima. Taj je šaljivi narod sve drugo samo ne materijal od kojega su, u našoj predodžbi, napravljeni junaci. Čarobnjaci, vilenjaci, ratnici i knezovi, takvim se junacima rado divimo i takvi bismo junaci i sami rado bili. Ali hobiti? No da, u pričama za laku noć za najmlađe još bi i mogli proći.

Smiješni stanovnici Shirea nisu samo maleni i zato nejaki, već ne raspolažu nikakvim čarobnim moćima. Prirodno su ograničeni i zanima ih samo njihov mali svijet. Njihove dramatične pjesme pjevaju o lošem vremenu, a najuzbudljivije junačke priče govore o *Bandobrasu Tooku* (Rikobiku). Dakle, čak ni velika mudrost ne bi baš nadomjestila njihovu tjelesnu slabost.

No da, takvi momci mogli bi služiti kao dvorske lude, izmamiti nam smješak. Ali da im pripadne glavna uloga da u velikom boju budu oštrica koplja te *Gospodar Barad-Dûra* odsijeku desnu ruku, to je malo previše.

Skidamo kapu i Peteru Jacksonu što je u svojoj filmskoj trilogiji ostavio hobite onakvima kakvi jesu. Jer tko još,

osim zadržanih Tolkienovih poklonika, ide u kino gledati ep u kojem su junaci mali i okrugli, kovrčave kose, šiljatih ušiju i velikih, dlakavih nogu? *Guba* tipovi poput Spidermana sigurno bolje pogađaju pomodni ukus publike.

Zapravo je priča o hobitima smiješna. Ipak je krajnje nevjerodostojno da se upravo stanovnici Shirea moraju suprotstaviti tamnim silama, koje su tako velike da ne bi primijetile ni cijeli narod. A ako dobro razmislimo, moramo razumjeti svakoga tko nad Gandalfom i Elrondom može samo tresti glavom kada upravo hobitima povjere najopasnije i najvažnije zadatke.

Hobiti su još jedna indicija za to da je Gospodar prstenova roman koji odiše kršćanskim mislima. Pavao je pisao crkvi u Korintu: *“Ta pogledajte, braćo, sebe, pozvane: nema vas mnogo mudrih po tijelu, ni mnogo moćnika, ni mnogo plemenita roda. Nego, ludo ovoga svijeta izabra Bog da posrami mudro; i slabo ovoga svijeta izabra Bog da posrami jako. I one neplemenita roda, i prezrene izabra Bog, i ono što nije da uništi ono što jest, da se pred njime ne može pohvaliti ni jedno tijelo.”*⁹⁵

Bog je pozvao hobite da unište Sotonino carstvo. To se sasvim uklapa u koncept onoga što smo dosad čuli: Isus ne sjaji, mada on jest *zlato*, kralj. Elitne trupe u njegovoj pratnji sastoje se od nekolicine polutana. A na mjestu ekskluzivnih tajnih znanja i komplicirane filozofije stoji jednostavna poruka kako je on umro za naše grijeha i moramo u njega vjerovati da bi se spasili. Ta je poruka tako jednostavna da je može razumjeti i dijete.

Bog je izabrao prezrene i slabe. To je Božji način da nam pokaže što misli o našoj “mudrosti” i “jakosti” o kojima si svašta umišljamo. To je Božji način da kazni arogantnu oholost.

Sauron će vječno gristi jezik od bijesa što mu je smrtni udarac zadao jedan tako slabašan polutan. Ako se dugo

⁹⁵ 1. Korinćanima 1:26-29

smijao i tresao glavom, naposljetku mu je, kao i njegovim slugama, prisjeo smijeh. Na kraju je Bog suvereno pokazao da je *“ludost Božja mudrija od ljudi i slabost Božja jača od ljudi.”*⁹⁶

Isus je došao kao siromašan putujući propovjednik u zadnju provinciju Rimskoga carstva da bi postao kralj svijeta. I što prvo čini? Poziva provincijalce iz Galileje, ribare, u svoju pratnju! Jeste li čuli išta gluplje? Ljudi iz Galileje, pa oni su i u Jeruzalemu bili *out*. Sa svojim seljačkim narječjem na nikoga nisu ostavljali velik utisak. I to je trebao biti pokret koji će imati trajan utjecaj? Onda njihov karizmatični vođa umire na križu, a po grčkim nazorima to je dokaz da je bio glupan. Super! Dakle, Bog je stvarno mogao smisliti nešto bolje da bi uvjerio ljude.

Rimsko carstvo propalo je, grčka je kultura također nestala, a židovski se narod rasuo po cijelom svijetu. I najveći vođe onoga doba danas su poznati još samo profesorima povijesti. No Isus i njegovi mali, neobrazovani sljedbenici postali su najpoznatijim ljudima na svijetu.

Rimski su carevi 300 godina nasilno pokušavali iskorijeniti kršćanstvo, ugledni filozof Voltaire rugao se u 18. stoljeću kako će se za stotinu godina Biblija još nalaziti samo u vitrinama muzeja, tisuće su slijedile to uvjerenje, superstar John Lennon mislio je da je poznatiji od Isusa - svi su se prevarili. Jer Bog je izabrao slabo. A Božja slabost pokazat će se jačom od svega, smlavit će jake. Isus i Biblija i danas su aktualni. Milijuni ljudi kunu se u to, a vrijeme računamo još uvijek po Isusu Kristu. Isus i njegovi učenici trajno su promijenili svijet. Oni su kao zvijezde, dok su drugi velikani tek poput vatrometa.

To je originalno kod Boga: on odabire male i slabe. On si to može dopustiti jer je sâm dovoljno velik i jak.

To je ludo kod Boga: on odabire male i slabe. To znači da - a sada se dobro drži - kod Gospodara svemira,

⁹⁶ 1. Korinćanima 1:25

kojemu su galaksije tek igračke u pješčaniku, mali ljudi poput tebe imaju šansu! Ne moram biti ni posebno lijep ni posebno pametan ili jak, a da za njega ipak budem jako važan. Jesmo li to shvatili? Bog je poput velikana u *Gospodaru prstenova*: iako žive na mnogo višoj razini, za Gandalfa i Aragorna hobiti su jako važni. Njihovi su osobni prijatelji i zaozbiljno ih poštuju. To je totalno ludo! Takav je Bog!

Isus nam je pokazao kakav je Bog. On je Bog koji rado boravi s jednostavnim ribarima, on je Bog koji plače s udovicom na grobu, on je Bog koji nalazi vremena da bi s gradski poznatom droljom (sorry, ali mi govorimo tako prezrivo) razgovarao o smislu života, on je Bog koji je izliječio kćer nadutog farizeja, on je Bog koji svojim učenicima pere noge!! Bog je tako velik da mu mi nismo premali. No on ne trpi kada se slabašni tipovi smatraju velikima i stoga podcjenjivački gledaju na druge. Upravo zato je Bog izabrao *male* da ostvari svoje planove.

Jesmo li to skopčali? Važan sam Bogu. Možda nisam važan šefu, možda sam izvisio kod žene mojih snova, možda mi je otac stalno govorio da sam ništarija, možda zapravo nikada nisam baš *in*, ali Bogu, najvećem šefu, njemu sam važan i svejedno mu je ako drugi to ne razumiju. U inat podrugljivcima, učinit će me uspješnim.

Bog je naša velika šansa. Jer on ima nešto upravo za *male*. To je tako bilo prije i tako je još i danas. A sada dolazi ono najbolje. Ne radi se samo o tome da je Isus super zato što nam želi oprostiti grijeha i ponovno doći i tako, već se radi o još nečemu: *traže se hobiti!* To je moja i tvoja velika šansa da doživimo nešto veliko.

Isus je, naravno, već osigurao pobjedu. Tada, na Golgoti, Đavlu je razbio lubanju. No u njegovoj je prirodni da nam dopusti sudjelovanje u tom povijesnom boju. U Gospodaru prstenova uočljivo je kako neki, doduše, igraju glavnu ulogu, no potreban je svaki pojedinac da bi pobjeda naposljetku bila savršena. Svatko igra određenu ulogu da bi knjiga bila uistinu genijalna. I na koncu je

svatko *happy* s ulogom koju je dobio. Za svakoga je upravo ta bila ona prava.

To je život u izobilju. Isus nas poziva u sasvim novu dimenziju. Sudjelovat ćemo u borbi protiv sila tame. Tko se povjeri Isusu, dobiva zadatke, a život mu postaje (smislena!) pustolovina.

Ja? Zadatak od Boga? Ta pogledaj me, molim te, sasvim sam običan čovjek, donja srednja klasa. Dakle, to sigurno nije za mene.

Traže se hobiti! Bog ne traži elitu, jer ona najčešće zakaže. Takvi su ljudi predobri. Ne trebaju milost, uzdaju se uvijek u svoj dobar karakter i tko zna što sve još ne, no onda ipak zakažu. Zato Bog traži hobite - ljude koji si ne umišljaju previše o sebi, ali su spremni beskompromisno činiti ono što im Bog kaže.

U hobitima ima više no što se misli. Možda se oni boje, osjećaju slabi i beskorisni kao komad prtljage, no u odlučujućem trenutku neće ustuknuti. - Vrijedi li to za tebe?

Isus je došao da bi preuzeo tvoje breme, dao ti mir i poslao te u svijet sa svojom porukom. Vodi te putem koji je za mnoge *out*. Kada pođeš tim putem, možda će te neki smatrati "mrtvim?" (to je doživio Bilbo, a i Frodo i njegovi prijatelji). Pa ipak, isplati se poći tim putem, čak i ako to ponekad znači da se moramo odreći *drugog doručka*. Do sada se svatko tko je slijedio Gandalfov poziv vratio i prebogat. Pogledaj samo hobite na kraju, kada cijeli Shire opet dovedu u red i moćnoga Sarumana i njegovo društvo, prosto rečeno, izbace udarcem noge u stražnjicu. I ti si pozvan na takav život! Hoćeš li slijediti poziv?

Nadam se da je u tebi više od Tooka nego Bagginsa. Isus je poput Gandalfa, on kuca na tvoju hobitsku kolibicu i govori: "Dodi, čekaju te pustolovine!" To uopće nisi želio, barem ne takve pustolovine. Uvijek si to zamišljao nekako drukčije. No moraš se odlučiti. Ili ćeš ostati u nevjeri i potratiti sve što si čuo u razgovoru s prijateljima a la Timm Sandigmann ili ćeš se odvažiti na skok i slijediti zov.

I to ovako:

1. Prilivačaš da Šhire nije jedini svijet:

Uviđaš da su Bog i Đavao realnosti koje djeluju u tvom životu.

Uviđaš da sa smrću ne prestaje sve. Uviđaš da je smisao ovoga života nalaženje puta kako bismo vječnost proveli u svjetlu, a ne u vječnoj tami. Uviđaš da je Bog potpuno dobar i da je kod njega istinski život. On nije lik iz dosadnih bajki za malu djecu.

*Bezumnik reče u srcu: "Nema Boga."
Pokvareni rade gadosti..*

Ps 14:1

Strah je Gospodnji početak spoznaje.

Izr 1:7

*Određeno [je] ljudima jedanput umrijeti, a
nakon toga - sud.*

Heb 9:27

Bog te ljubi. On ti želi dobro.

Dn 10:19

2. Prilivačaš priču o sjenci prošlosti:

Uviđaš da si ti i svi ljudi izgubljeni grešnici koji trebaju spasenje. Uviđaš da te Sotona progona i da će te sigurno odvesti u propast ako ne poslušas što ti govori Biblija.

Jer su svi sagriješili i lišeni su slave Božje.

Rim 3:23

Plaća za grijeh je smrt.

Rim 6:23

*Njegov zli dub i sada djeluje u sinovima
neposlušnosti.*

Ef 2:2

*I smrt i pakao bijahu bačeni u jezero
ognjeno - to je druga smrt.*

*I tko god se ne nade zapisan u Knjizi
životu, bačen bi u jezero ognjeno.*

Otk 20:14-15

Što mi je činiti da budem spašen?

Dj 16:30

3. Prilivačaš da Gondorom mora vladati kralj:

Uviđaš da si samo upravitelj i da je potpuno promašeno to što si dosad želio biti svoj gospodar. Činiš radikalan zaokret i to priznaješ i Bogu. Otprilike ovako: "Bože, ti si moj tvorac, uviđam da sam dosad krivo živio jer te nisam baš ozbiljno shvaćao. Žao mi je što nisam živio na način koji bi prvenstveno tebe radovao, već sam više ili manje bio sam sebi bog. Molim te, oprosti mi. Želim prihvatiti tvoga kralja. Želim da Isus bude gospodar i kralj nad mojim životom."

*"Ja sam GOSPODIN Bog tvoj. Nemoj imati
drugih bogova uza me.*

Izl 20:2-3

*Isus reče: "Ja sam Pastir dobri. Ovce moje
glas moj slušaju; ja ih poznajem i one idu
za mnom; ja im dajem život vječni te neće
propasti nikada."*

Iv 10:11.27-28

*K svojima dode, a njegovi ga ne primiše. A
svima koji ga primiše dade moć da postanu*

djeca Božja, onima koji vjeruju u njegovo ime.

Iv 1:11-12

4. Prihvataš da je Spasitelj nosio prsten na vlastitom tijelu:

Uviđaš da su i tvoji grijesi doveli Isusa na križ. Zato sada želiš prekinuti s grijesima. Reci to Isusu! Otprilike ovako: *Gospodine Isuse, hvala ti što si za mene dopustio da te pribiju na križ. Hvala što si tamo platio za moje grijebe. Sada uvidam da sam napravio prilično gluposti i zbog toga se uistinu kajem. Zato, uz tvoju pomoć, želim učiniti kraj tim grijesima: Molim te, oprosti mi za ... (Sada ćeš nabrojati sve grijehe kojih si svjestan i poimence ih priznati) ... Gospodine Isuse, molim te, oslobodi me ovih grijeba jer me uništavaju i bez tvoje pomoći neću ih se osloboditi.*

PRIZNATI GRIJEHE ZNAČI PREKINUTI S NJIMA. SVE DRUGO JE MNOGO DIMA NIZAŠTO. ISUS NAM NEĆE OPROSTITI GRIJEHE KOJE ŽELIMO ZADRŽATI U SVOME ŽIVOTU.

Njega koji nije upoznao grijeba, zbog nas je grijebom učinio da mi postanemo pravednost Božja u njemu.

2 Kor 5:21

Ako priznajemo grijebe svoje, vjeran je on i pravedan: oprostit će nam grijebe i očistiti nas od svake nepravdnosti.

1 Iv 1:9

5. Prihvataš da je tvoj Spasitelj nosio plašt ljudosti

Uviđaš da moraš slijediti Isusa na uskom putu. Ako su ljudi njega ismijavali, onda je normalno da se to dogodi i tebi. (Misli jednostavno na ovo: tko se zadnji smije, najslabije se smije). Isus je autsajder u svijetu (sada, ali to

će se još promijeniti), ipak pristaješ uz njega. Ti nisi tajni sljedbenik, ne sramiš se priznati svoju vjeru. *Sandigmanni* te ne smiju zastrašiti.

Ako vas svijet mrzi, znajte da je mene mrzio prije vas. Nije sluga veći od svoga gospodara. Ako su mene progonili, i vas će progoniti. A sve to činit će vam zbog mog imena.

Iv 15:18.20-21

Jer tko god se postidi mene i mojib riječi, njega će se i Sin čovječji (tj. Isus) postidjeti kad dođe u slavi svojoj i Očevoj.

Lk 9:26

Jer ako ustima svojim ispovijedaš da je Isus Gospodin, i u srcu svome vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih - bit ćeš spašen.

Rim 10:9

6. Prihvataš da potihvat može uspjeti samo ako je družina vjerna

Uviđaš da Isusa ne možeš slijediti sam, već je to zajednički put sa sudruzima. Priključi se onima koji vjeruju u Isusa kao osobnog Spasitelja i ravnaju se prema Bibliji. To je strašno važno. Jer, ne zaboravi: ne samo da je Bog realnost, već i sile tame. Ako si potpuno sam na putu, vjerojatno nećeš stići daleko. Kao netko tko slijedi Isusa, sličan si nositelju Prstena (Isus je veliki nositelj Prstena, a ti ga slijediš!), a nositelj Prstena nikada ne bi trebao putovati sam. Osobito hobit! Nabavi si Bibliju i svakodnevno je čitaj (počni s Novim zavjetom). Isto tako, svakodnevno razgovaraj s Bogom. U stručnom žargonu to se zove molitva. Molitva, međutim, ne znači izgovarati nekakve fraze koje su ti jednom utufljene u glavu. Ne,

moliti jednostavno znači razgovarati s Isusom kao s prijateljem.

Padne li jedan, drugi će ga podići; a teško jednomu!

Ako padne, nema nikoga da ga podigne.

Prop 4:10

I pazimo jedni na druge da se potičemo na ljubav i dobra djela.

Ne propuštajmo svoje sastanke, kao što je u nekih običaj, nego se hrabrimo.

Heb 10:24-25

I bijahu postojani u apostolskom nauku, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama.

Dj 2:42

Sve ostalo važno saznat ćeš na pustolovnom putovanju. Sudruzi će te dalje upućivati, a onaj koji nevidljiv svime upravlja, poslat će vile i vilenjake, Istare i iskusne poznavatelje šuma na put da ti pomognu.

ry' εΑρ'